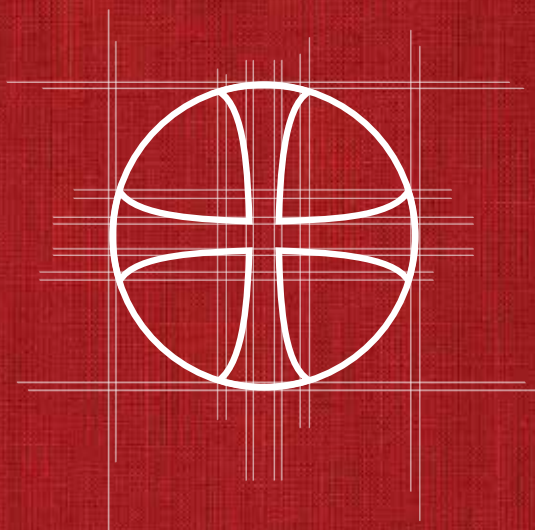

EHOTUS

RUOTTIN KIRKON
KÄSIKIRJA

OSA I

OTHEET

Ehotus
Ruottin kirkon käsikirja
osa 1

Otheet

EHOTUS

RUOTTIN KIRKON
KÄSIKIRJA

OSA I
OTHEET

Produktion: Ineko AB
Artikelnummer: SKI2432

Kyrkohandboksförslaget (Svenska kyrkans utredningar 2012:2) finns på Svenska kyrkans intranät:
internwww.svenskakyrkan.se/kyrkohandboken, liksom
på Svenska kyrkans externa webbplats:
www.svenskakyrkan.se/kyrkohandboken.

FÖRORD

Den 23 maj 2012 beslutade kyrkostyrelsen att anta *Förslag Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I* samt *Förslag Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I Musikvolym* (Svenska kyrkans utredningar 2012:2) att prövas från Första söndagen i Advent 2012 till Domssöndagen 2013 i ett brett urval av Svenska kyrkans församlingar och för remissförfarande. För att församlingar med gudstjänstfirande på nationella minoritetsspråk ska kunna pröva kyrkohandboksförslaget på sitt språk har delar av förslaget översatts till finska, meänkieli, lulesamiska, nordsamiska och sydsamiska samt teckenspråk.

Arbetet med översättning till meänkieli påbörjades våren 2012 och har letts av Ritvaelsa Seppälä, stiftsadjunkt för sverigefiniskt och meänkieli-språkigt arbete i Luleå stift.

ÖVERSÄTTNINGSGRUPP:

Läraren Linnea Nylund från Markusvinsa, Korpilombolo
Gruvarbetaren och diakoniassistent Olof Mukka, från Tuolluvaara i Kiruna, numera boende i Kaalaluspa utanför Kiruna
Författaren och filosofie doktor Bengt Pohjanen från Kassa Pajala, numera bosatt i Överkalix och Haparanda

Kyrkomusiker Samuel Lindh från Luleå har tillsammans med översättningsgruppen bearbetat musiken.

LINGVISTISK GRANSKNING:

Auktoriserad tolk (svenska-meänkieli) Kerstin Johansson, medlem i Kieliraati (språkråd)
Författaren (meänkielispråkig) Bengt Kostenius, medlem i Kieliraati (språkråd)
Professorn i finska Erling Wande, ordförande i Meän akateemi

TEOLOGISK GRANSKNING:

Komminister Stefan Aro, Övertorneå församling
Komminister Monika Metsävainio, Pajala församling
Stiftsadjunkt Ritvaelsa Seppälä, Luleå stift
Biskop Hans Stiglund, Luleå stift

I översättningsprocessen är olika talade språkvarianter av meänkieli representerade, i huvudsak de som talas i Tornedalen och i Malmfälten. Översättningsgruppen domineras dock av tornedalsvarianten av meänkieli vilket också satt sin prägel på översättningen.

Eftersom finska och meänkieli är besläktade språk har jämförelser i vissa fall gjorts med de finska översättningarna av kyrkohandbokens texter. Trosbekännelsen följer den finska trosbekännelsen. Översättningen av Herrens bön följer den ekumeniska översättningen ("Vår Fader").

I urvalet av texter har eftersträvat att möjliggöra både ett traditionellt gudstjänstfirande och en mer nyskapande gudstjänst. Vidare har texter översatts för gudstjänst med barn.

Uppsala den 1 november 2012

Cristina Grenholm

Boel Hössjer Sundman

Karin Sarja

SISÄLTÖ

Merkkien selitykset	9
Ylheimet kirkonmenot	11
Ehtooliskirkonmenot ja	
Ehtooliskirkko/ Kirkonmenot:	13
Kokkointuminen	13
Sana	23
Ateria	35
Lähätys	47
Kirkoliset toimitukset	51
Kaste: Neuvoja	52
Kastekirkonmenot	54
Kaste yleisissä kirkonmenoissa	67
Vihkiminen: Neuvoja	68
Vihkimiskirkonmenot	
Vihkiminen messun kansa	79
Vihkimis-ja kastekirkonmenot	80
Siviiliavioliiton eli muun järjestyksen mukhaan solmittu avioliiton siunaaminen)	81
Hautaus: Neuvoja	83
Hautauskirkonmenot	85
Hautauskirkonmenojen rukkouksia	94
Hautauskirkonmenojen raamatuntekstiä	97
Hauthaanlaskeminen/ Uurnanlaskeminen	105

Musikkisarjat (katto piilaaka)

Musikkisarja A
Kokkointuminen
Sana
Ateria
Lähätys

Musikkisarja E

MERKKIEN SELITYKSET

Seuraavat merkkien selitykset pätee kaikissa kirkonmenojen järjestyksissä:

Normaali kirjoitus rypriikissä = fasta, pakolinen mumentti

Kyrsiveerattu kirjoitus rypriikissä = vapaaehtonen mumentti

Asteriksi * = mumentti minkä aikana seurakunta saattaa nousta seisohmaan

Kyrsiveerattu kirjoitus tekstissä (*hän, het, heän*) merkitsee sitä ette valinta tehään tilantheen mukhaan.

Teksti joka oon sulkheitten sisälä voihan jättää poijes.

(+) merkittee ette ristinmerkin saattaa tehä

(...) merkittee ette sanoja saattaa lisätä tarpheen mukhaan.

Lyhenyksiä:

P: Pappi

J: Muu kirkonmenojen johtaja

S: Seurakunta

YLHEISET KIRKONMENOT

EHTOOLISKIRKONMENOT, EHTOOLISKIRKKO/KIRKONMENOT

KOKKOINTUMINEN

Kellonsoitto

Kirkonmenot alotetaan
kellonsoitola.

Virsi

Saatto saattaa olla. Ehtoolislahjat
saatetaan kantaa framile.

Alkusanat

Alkusanat oon fasta mumentti
Ehtooliskirkonmenoissa, Ehtooliskir-
kossa/Kirkonmenoissa. Saatetaan
sanoa tässä esitetyilä sanoila elikkä
muila sanoila. Monet näistä esite-
tyistä sanoista saatetaan lukea
vuorotellen.

(Jumalan:) Isän ja Pojan ja pyhän Hengen nimessä.

elikkä

Olkhoon kirkonmenot siunattu.

Saatetaan jatkaa joiaki seuraavilla Alkusanoilä.

ALKUSANAT 1

Sie, joka olet luonu mailman ja kaikki mitä se sisältää,
joka olet taihvaan ja maan Herra.

Sie et asu ihmiskäsilä raketuissa tempelissä.

Taihvaat ja taihvaitten taihvaat ei sinua mahuta.

Sie olet täälä – et kaukana yhestäkhään meistä.

Sinussa met elämä ja liikuma ja olema olemassa.

Meän alkuperä ja päämäärä oon sinussa.

(Maanääriä myöten) kaikkien kansojen kansa

kaikkina aikoina met kiitämä ja ylistämmä sinua:

ALKUSANAT 3

Nyt oon aika Jumalan.
 Täälä hänen huohneessa
 met olema hänen lämmössä ja valossa.
 Nyt oon aika Jumalan.
 Nyt hänen sanansa
 ohjaa meitä oikehaan
 meile avuksi uskomhaan.
 Nyt oon aika Jumalan
 nyt met saama rukkoila
 ja ottaa vasthaan
 mitä hällä oon tarjola.

ALKUSANAT 8

Tunturien ja aukeamaitten Jumala,
 mettien ja rikhaan moninaisuuen Jumala,
 kaupunkien ja sykkivän elämän Jumala,
 sinun likelä met halvama ellää,
 sinun nimessä met halvama rukkoila.

ALKUSANAT 12

Alkualusta Jumala loi taihvaan ja maan.
 Ja Jumala sano: tehämä ihmisiä meän kuvaksi, meän kaltasiksi.
 Ja Jumala loi ihmisen omaksi kuvaksi,
 Jumalan kuvaksi hään loi sen.
 Mieheksi ja vaimoksi hään loi net.
 Ja Jumala havatti, ette kaikki mitä hään oli luonu oli rohki hyvä.
 Aatelkaama, ette meän alkuperä oon Jumalassa,
 ette hään oon luonu meät rakastamhaan niinku hään rakastaa,
 ja ette Jumalan rakhaus oon tullu meän tykö Jeesuksen Kristuksen kautta.
 Rukkoilkaama (ja tunnustakaama):

ALKUSANAT 13

Meän Jumala oon hyvä ja tullee meitä laupeuessa vasthaan
 Jumala hakkee meitä ko met olema menossa poijes hänen tyköä
 ja halvaa ojentaa meitä ko met rajotamma meän elämää.
 Pankaama sanoiksi meän synti ja velka
 ja kohtaama Jumalan rohkeasti
 luottamalla hänen voihmaan ja arhmoon.

Antheeksipyynnön rukous

Fasta mumentti Ehtooliskirkon-
menoissa, vapaehtonen mumentti
Ehtooliskirkossa/Kirkonmenoissa.
Saattaa olla tässä elikkä Kirkon
esirukkouksen yhteydessä.

ANTHEEKSIPYYNÖN RUKKOUS 1

Mie tunnustan sinun eessä, pyhä ja oikeamielinen Jumala,
ette mie olen tehny syntiä ajatuksila, sanoila ja teoila.
En ole rakastannu sinua yli kaiken,
en lähimäistä niinku itteä.
Minun synnin tähän olen syylinen enämphään ko mitä itte käsitan
ja olen osalinen siihen, ette mailma oon kääntyny sinusta poijes.
Siksi mie rukkoilen apua nähkeen ja heittämhään poijes minun synnit.
Anna mulle antheeksi Jeesuksen Kristuksen tähän.

ANTHEEKSIPYYNÖN RUKKOUS 4

Jeesus Kristus, mie tulen sinun tykö
ko mie kaipaam parantumista ja korjaintumista.
Anna antheeksi ko olen tehny väärin luomakunnale,
lähimäisile ja ittele.
Ota vasthaan minut, niinku olet luvanu
ette sie et hylkää kethään joka sinua hakkee.

ANTHEEKSIPYYNÖN RUKKOUS 8

Mie köyhä ja syntinen ihminen
tunnustan sinun eessästi, pyhä ja oikeamielinen Jumala,
ette mie, syntisennä syntyny,
olen monela laila rikkonu sinua vasthaan.
En ole rakastannu sinua yli kaiken
enkä lähimäistä niinku itteä.
Sinua ja sinun käskyjä vasthaan olen rikkonu,
ajatuksila, sanoila ja teoila.
Minut sais hylätä sinun kasuvitten eestä,
jos sie tuomittisit minut sen jälkhiin mitä olen synnilä saanu aikaan.
Mutta, sie rakas taihvaalinen Isä olet luvanu
lempeästi ja armolisesti ottaa vasthaan kaikki
jokka kääntyvä sinun tykö.
Sie annat heile antheeksi

kaikki rikkomukset ja kaiken laiminlyönnin,
etkä sie ennää aattele heän syntiä.
Tähhään mie luotan ko mie pyyän sulta antheeksi
minun pelastajan Jeesuksen Kristuksen tähän.

Antheeksiannon sanat

Antheeksiannon sanat elikkä
Luppauksen sanat oon fasta
mumentti Ehtooliskirkonmenoissa,
vapahtonen mumentti
Ehtooliskirkossa ja Kirkonmenoissa.
Saattaa olla tässä elikkä Kirkon
esirukkouksen yhtheyssä.
Ristinmerkin (+) saattaa tehdä.

ANTHEEKSIANNON SANAT 1

- P: Sulle joka pyyät syntiästi antheeksi mie sanon
Jeesuksen Kristuksen valtuuttamanna:
Sinun synnit oon annettu sulle antheeksi
(Jumalan:) Isän ja Pojan (+) ja pyhän Hengen nimessä.
S: Ammen.

ANTHEEKSIANNON SANAT 2

- P: Jumala, (joka oon ääretön rakhaussa,
rakastaa sinua, vaphauttaa sinut
ja antaa sulle antheeksi.
(Jumalan:) Isän ja Pojan ja pyhän Hengen nimessä.
S: Ammen

Luppauksen sanat

Antheeksiannon sanat elikkä
Luppauksen sanat oon fasta
mumentti Ehtooliskirkonmenoissa,
vapahtonen mumentti
Ehtooliskirkossa ja Kirkonmenoissa.
Saattaa olla tässä elikkä Kirkon
Esirukkouksen yhtheyssä.

LUPPAUKSEN SANAT 1

- P/J: Jumalan armo oon ääretön.
 Jumala antaa kasuvensa loistaa meile
 parantaaksheen, hyvittääksheen ja elvyttääksheen.
 S: Ammen.

LUPPAUKSEN SANAT 3

- P/J: Ko met tunnustamma meän synnit,
 Jumala oon uskolinen ja oikeamielinen vanhurskas,
 niin ette antaa meile antheeksi
 ja puhistaa meät kaikista vääryyksistä.
 S: Ammen.

Kiitosrukkous

Vapaehtonen mumentti
 Antheeksiannon sanojen ja
 Luppauksen sanojen jälkhiin.

KIITOSRUKKOUS 1

- S: Jumala, meän Isä, met kiitämä sinua siitä
 ette tie tykösti aina oon auki Jeesuksen Kristuksen kautta.
 Auta meitä elälmään sinun antheeksiannossa.
 Vahvista meän uskoa, lissää meän toivoa
 ja elävytä meän rakhautta.
 Ammen.

KIITOSRUKKOUS 4

- S: Rakas taihvaalinen Isä,
 met kiitämä sinua syntien antheeksisaamisesta.
 Jeesuksen Kristuksen,
 meän Herran kautta.
 Ammen.

Luovuttamisrukkous

Vapaehtonen mumentti
Ehtooliskirkossa/Kirkonmenoissa.
Vaihtoehto Antheeksiptynön
rukkoukselle ja Antheeksiannon/
Luppauksen sanoile. Saattaa olla
tässä elikkä Kirkon esirukouksen
yhteyessä. Mumentti ei kuulu
Ehtooliskirkonmenhoin.

LUOVUTTAMISRUKKOUS 1

s: Laupias Jumala,
sinun rakhaussa mie halvan ellää ja viä sinun rakhautta muile.
Tehe minusta sinun rauhan välikappale.
Puhista minua, niin mie puhistun.
Parana minua, niin mie paranen,
veä minua tykösti, niin minun syän saapi rauhan.
Ammen

LUOVUTTAMISRUKKOUS 2

s: Sie joka sallit elämäni tänne
ja olet luonu minut tahtosti mukhaan,
kaiken minussa sie tunnet ja ympäröittet hellästi,
sen mikä oon heikoa samoin ko vahvaa,
sen mikä oon sairasta samoin ko tervettä.
Siksi mie luovutan itteni sulle
ilman pölöttä ja ilman ehotta.
Täytä minut sinun hyvvyellä
niin ette mie olisin siunaukseksi.
Mie ylistän sinun viishautta,
sie joka otat vasthaan heijon ja vialisen
ja panet aartheesti hauhriin savikruukhuun.
Ammen.

LUOVUTTAMISRUKKOUS 3

s: Jumala, mie luovutan itteni sulle.
Sie joka olet minun syvviin kaipaus,
anna minun seurata sinua luottamuksella ja toivossa.
Sie joka olet minun elämäni rakhaus,
täytä minua joka päivä uuistavalla voimalla.
Ammen.

Kristushuuto (Kyrie)

Fasta mumentti
Ehtooliskirkonmenoissa.
Vapaehtonen mumentti
Ehtooliskirkossa/Kirkonmenoissa.
Vuorolaulu P:n elikkä J:n ja S:n välillä

KRISTUSHUUTO 2 (sarja A:695:4, katto piilaaka)

P/J: Aamuurinko ikunen,
anna rakhautta, voimaa.
s: Herra, armahta (Kyrie eleison).

P/J: Sie minun elävä elämäntie,
anna viishautta uskoa.
s: Kristus, armahta. (Christe eleison).

P/J: Sie avoin portti autuutheen,
anna toivoa onnea.
s: Herra armahta (Kyrie eleison).

KRISTUSHUUTO 6 (sarja E, katto piilaaka)

s: Tule vasthaan minua, syäntäni likele,
Muuta minut minuksi, elä minussa.

*Ylistysveisu
(Gloria ja Laudamus)

Fasta mumentti
Ehtooliskirkonmenoissa.
Vapaehtonen mumentti
Ehtooliskirkossa/Kirkonmenoissa.
Vuorolaulua P:n (elikkä J:n) ja S:n
välillä. Laudamuksena saatethaan
käyttää Ylistysvirsiä *Ruottin kirkon
virsikirjasta*. Ei käytetä Paaston
aikana.

YLISTYSVEISU 3 (sarja A: 697:6, katto piilaaka)

P/J: Kunnia Jumalalle korkeuksissa ja rauha maassa
ihmisille joita hään rakastaa.

s: Met ylistämä, met rukkoilema, met tekojasti kiitämä.
Herra Jumala, ikunen kuninkas, taihvaalinen Isä.
Jumalan Poika, veljemme Jeesus Kristus.
Ja Pyhä Henki, elämän kaltio, apu ja lohtu. Ammen.

YLISTYSVEISU 5 (sarja A: katto piilaaka)

P/J: Kunnia Jumalalle korkeuksissa ja rauha maassa
ihmisille joita hään rakastaa.

s: Aurinkon, kuun, järvet ja puut
ja ihmiset kans, Jumala loi.
Taivas ja maa, Jumalan oon,
Herraa met halvama kiittää.
Luoja met kiitämä.
Laulama riemula.
Herra, met kiitämä nimeästi.

Jeesukselle laulama nyt
hään elämän toi, kuolemalla.
Ellää hään nyt, täälä hään oon.
Herraa met halvama kiittää.
Luoja met kiitämä.
Laulama riemula.
Herra, met kiitämä nimeästi.

Lohtua saan, henki sen tuo
 oon turvalinen, päivät ja yöt,
 tukena oon elämässä. Herraa met halvama kiittää.
 Luojaa met kiitämä.
 Laulama riemula.
 Herra, met kiitämä nimeästi.

Päivän rukkous

Päivän rukkous otetaan *Ruottin evankeeljumikirjasta*. (Näitä rukkouksia ei ole käännetty meänkielele, net saattaa kirkonmenoista vastaava kääntää tarpheen mukhaan.) Päivän rukkous on fasta mumentti Ehtoolis-kirkonmenoissa, vapaetnon Ehtooliskirkossa/Kirkonmenoissa. Rukkous saatetaan alottaa tervehtyksellä, papin/lukijan ja seurakunnan välisellä vuoroluvun / vuorolaulun mallilla.

p/j: Kristus oon meän keskelä.
 s: Hänen nimessä met rukkoilemma.
 ...
 Ammen.

SANA

Vanhaan testamäntin lukeminen

Fasta mumentti Ehtooliskirkon-
menoissa. Vapaehtonen mumentti
Ehtooliskirkossa/Kirkonmenoissa.

Lukeminen saatethaan alottaa sanoila:

Met kuuntelemma Vanhaan testamäntin lukemista joka oon ... sta

Lukeminen saattaa loppua sanoila:

J: Näin kuuluu Jumalan/Herran/Raamatun sana.

s: Jumala, met kiitämä sinua.

elikkä

s: Jumala, elävytä sanasti meän keskelä.

Psalttarista

Vapaehtonen mumentti. Saattaa
ottaa *Ruottin evankeeljumikirjasta*
ja laulaa, lukea elikkä vuorolukea.
Jos psalttaria luethaan, Vanhaan
testamäntin lukemista ei oteta
myötä. Raamattulaulelman saattaa
kansa ottaa myötä.

Epistelinlukeminen

Fasta mumentti Ehtooliskir-
konmenoissa. Vapaehtonen
mumentti Ehtooliskirkossa/
Kirkonmenoissa.

Lukeminen saatethaan alottaa sanoila:

Met kuuntelemma epistelinlukua ... sta/ joka oon ... sta

Tekstinlukija saattaa päättää sanoila:

J: Näin kuuluu Jumalan/Herran/Raamatun sana.

s: Jumala, met kiitämä sinua.

elikkä

s: Jumala, elävytä sanasti meän keskelä.

Virsi

*Evankeeljumi

Fasta mumentti Ehtooliskirkon-
menoissa ja Ehtooliskirkossa/
Kirkonmenoissa.

Lukeminen saatetaan alottaa sanoilla:

p/j: Ylentäkkää/auaskaa syämen Jumalalle ja kuulkaa päivän pyhä
evankeeljumi. Näin oon kirjoitettu...-ssa

Lukeminen saattaa loppua sanoilla:

p/j: Näin kuuluu pyhä evankeeljumi.
s: Ylistetty olet sie, Kristus.

Saarna

Fasta mumentti Ehtooliskirkon-
menoissa ja Ehtooliskirkossa/
Kirkonmenoissa. Saarnan aihe
otetaan yhestä elikkä useamasta
päivän tekstistä. Pyhäpäivinä ko
oon karakterinen teksti niinku
ensimäisenä pyhänä atventissa,
joulupäivänä ja muina semmosina
päivinä, saarna saattaa koskea
jotaki erityistä tekstiä, joka luetaan
saarnan yhteyessä. Sillon jätethään
poijes Vanhaan testamäntin luku
elikkä epistelin luku. Saarnan jälkhiin
saattaa olla hiljasuus elikkä soitettu
musikkikappale joka antaa maho-
lisuen mietiskelhyyn.

* Uskontunnustus (Credo)

Fasta mumentti Ehtooliskirkon-
menoissa. Vapahtonen mumentti
Ehtooliskirkossa/Kirkonmenoissa.

Uskontunnustus saattaa alkaa sanoilla:

P/J: Tunnustakaama/Yhymä kirkon tunnustukseen (merkinä meän yhteyestä Kristuksen maanäarisheen kirkhoon):

s: Met uskoma Jumahlaan,
Ishään, Kaikkivaltihaasheen
taihvaan ja maan Luohjaan,

Ja Jeesuksheen Kristuksheen
Jumalan ainuhaan Poikhaan, meän Herhaan.
Joka sikisi Pyhästä Hengestä,
synty neitsy Mariasta,
kärsi Ponttiys Pilattyksen aikana,
risthiinnaulithiin, kuoli ja hauathiin,
astu alas tuonelhaan,
nousi kolmantenna päivänä kuohleista,
astu ylös taihvaishiin,
istuu Jumalan, Isän, Kaikkivaltihaan oikealla puolela,
ja oon sieltä tuleva tuomitheen eläviä ja kuohleita.

Ja Pyhhään Henkheen,
Pyhän yhtheisen seurakunnan,
Pyhhäin yhtheyen
syntien antheeksiantamisen,
ruuhmiin ylösnousemisen
ja iänkaikkisen elämän.

elikkä

Mie uskon yhtheen Jumahlaan, Ishään kaikkivaltihaasheen,
taihvaan ja maan,
kaiken näkyvän ja näkymättömän Luohjaan;

ja yhtheen Herhaan,
Jeesuksheen Kristuksheen, Jumalan ainuhaan Poikhaan,
joka oon ennen aikojen alkua syntyny Isästä,
Jumala Jumalasta, valkeus valkeusta, toelinen Jumala toelisesta
Jumalasta,
syntyny, ei luotu, joka oon sammaa olemusta ko Isä
ja jonka kautta kaikki oon mikä oon tehty;

joka meän ihmisten takia ja meän pelastuksen takia
 tänne astu alas taihvaista, tuli lihaksi
 pyhästä Hengestä ja neitsy Mariasta
 ja synty ihmiseksi;
 meän eestä kans risthiinnaulithiin Ponttiys Pilattyksen aikana,
 kärsi ja hauathtiin;
 kolmantenna päivänä nousi kuohleista niinku kirjoitettu oli,
 ja astu ylös taihvaishiin
 ja istuu Isän oikealla puolela;
 ja oon kunniassa tuleva
 tuomitheen eläviä ja kuohleita
 ja jonka valtakunnala ei loppua ole.

Ja pyhhään Henkheen, Herhaan, elämänantaihaan,
 joka lähtee Isästä ja Pojasta,
 jota yhdessä Isän ja Pojan kansa kumarethaan ja kunnioitethaan
 ja joka profeettojen kautta oon puhunu;
 uskon yhen pyhän, yhtheisen ja apostoolisen seurakunnan.
 Tunnustan yhen kastheen syntien antheeksiantamiseksi,
 ootan kuohleitten ylösnousemista
 ja tulevan mailman elämää. Ammen.

Rukkous kastettujen, konfirmeerattujen ja niitten puolesta, jotka aikova
 solmia avioliiton, elikkä oon jo solminheet ja vielä tässä saattaa lukea
 kiitosrukkouksen vainajien puolesta elikkä se saattaa olla osa Kirkon
 esirukkouksesta. Ehotettuja rukkouksia ja kiitossanoja, kattokaa johatus
 Kirkon esirukkouksheen siv. 27.

Virsi

Kolehta saatethaan koota.

Rukkouksen saattaa lukea ko kolehta kannethaan, seuraavilla elikkä vastaa-
 villa sanoila:

Jumala, siunaa nämät framilekannetut lahjat.
 /Ota meät ja meän lahjat vasthaan Jeesuksen nimessä. Ammen.

Antheeksipyynnön rukkous, Antheeksiannon sanat/ Luppauksen sanat

Fasta mumentti Ehtooliskirkon-
menoissa Kokkointumisessa elikkä
Kirkon esirukkouksen yhteyssä.
Ehtooliskirkossa/ Kirkonmenoissa
mumentti on vapaaehtonen,
Luovuttamisrukkousta saatethaan
käyttää sen siihaan tässä. Antheek-
sipyynnön rukkous ja Antheeksiannon
sanat/Luppauksen sanat saatethaan
sen siihaan laittaa Kirkon esirik-
koukseen. Katto Kokkointuminen,
siv. 15–17.

Saatethaan alkaa seuraavilla elikkä vastaavilla sanoila:

P/J: Sinun tykösti, Jumala, joka olet laupias ja kuulet meän rukkouk-
sen, met tulema meän tunnustuksin ja antheeksipyyntörukkouksin/
luovuttamisrukkouksin.

Kirkon esirukkous

Kirkon esirukkous oon fasta
mumentti Ehtooliskirkonmenoissa,
vapaehtonen mumentti Ehtoo-
liskirkossa/Kirkonmenoissa. Kirkon
esirukkous saatethaan laittaa
ehotetuila sanoila elikkä muila
sanoila. Saattaa sisältää luetun
elikkä lauletun esirukkouksen kerto-
värsyn. Esirukkous saattaa sisältää
Antheeksipyyntörukkouksen,
Antheeksiantosanat/Luppauksen
sanat, Katto Kokkointuminen siv.
15–17.

Esirukkouksen saattaa kirjottaa paikallisesti. Rakene saattaa olla
avuksi ko muotoilee vaphaan rukkouksen ja kans pohjana kirjetotulle
rukkoukselle. Joitaki esimerkkiä:

Suuresta yhtheyestä piehneen

- Kaikki luotu
- Kaikki ihmiset
- Koko kirkko (Kirkot maailmassa ja ekumeeniset yhteisöt, Ruottin kirkko ja sen hiippakunnat ja seurakunnat)
- Met itse

elikkä

- Koko maailma
- Meän oma maa
- Koko kirkko
- Met itse

Pienestä yhteydestä suureen:

- Met ja omhaiset
- Seurakunta
- Yhtheiskunta
- Mailma

Siittä, mitä on ollu ja mitä on tuleva:

- Menny aika
- Nykyaika
- Tulevaisuus
- Ikusuus

Esirukkous saattaa koskea olemassaolemisen peruskysymyksiä, joilla on eri vaikutus eri ihmisille. Semmosia kysymysalueita on esimerkiksi tässä viis eri kohtaa. Net saattava useamasti päättää rukkouksen sisälön ko rakentheen.

- Oikeus olla olemassa ja kuulua johonki
- Tarkotus ja yhtheisöllisyys
- Antheeksianto ja rakhaus
- Kokohnaisuus ja parantumisen
- Oikeuenmukasuus, rauha ja hyvät elämänehot

Esirukkoilija saattaa lopettaa esirukkousoosan esimerkiksi sanoila:
Herra, kuule meän rukkous.

elikkä

Kiitos ko kuulet meän rukkouksen.

Ehotuksia laulettavista esirukkouksien kertovärsyistä:

ESIRUKKOUSVASTAUS 1 (Musikkisarja A)

Anna valtasti tulla, tahtosti tapahtua!

elikkä

ESIRUKKOUSVASTAUS 2 (Musikkisarja A)

P: kuule rukkous,

S: kuule rukkous.

P: Parana,

S: parana.

P: Mailma

S: mailma.

P: Lähätä,

S: lähätä.

elikkä

ESIRUKKOUSVASTAUS 3 (Musikkisarja A)

Kuule, Jumala, rukkous sanan takana.

Itte sie, itte sie rohkaset ja vahvistat.

Esimerkkiä, luettuja esirukkouksen kertovärsyjä:

Sie olet rakhaus, joka kantaa vaivan ja kaipauksen läpi.

elikkä

Kaikessa mitä tapahtuu olet likelä.

elikkä

Jumala, ole meän kaikkien kans.

elikkä

Tulkhoon valtakuntasti.

Antheeksipyyntörukkous ja antheeksiannon sanat esirukkouksessa:

S: Met tulema sinun tykösti, kaivaten paranemista. Anna antheeksi
ko olema tehneet väärin sulle ja sinun luomakunnale, meän lähi-

mäisile ja meile ittele.

Ota meät vasthaan niinku olet luvanu, ette sie et hylkää kethään joka sinua hakkee.

Jumala rakastaa meitä, vaphauttaa meät ja antaa meile antheeksi. (Jumalan) Isän ja Pojan (+) ja pyhän Hengen nimessä.

KASTEMUISTUTUKSEN MAHOLISUUS

Kastemuistutus saattaa olla Kirkon esirukkouksen yhteydessä. Kokkointuminen saattaa tapahtua kastemaljan vieressä. Kristuskynttilä elikkä kastekynttilä saatethaan syyttää. Seuraavat elikkä muut sanat saate-
thaan sanoa:

Anna tämän kynttilän/näitten kynttilöitten muistuttaa meitä kastheen lahjasta ja Jeesuksesta joka sano :

Mie olen mailman valkeus.

Se joka seuraa minua ei vaela pimeässä,

ko hällä oon elämän valo.

RUKKOUSKOHTA KASTETTUIEN, KONFIRMEERATTUIEN JA VIHITTYJEN PUOLESTA JA KIITOSRUKKOUS KUOHLEITTEN PUOLESTA.

Jumala, met rukkoilemma niitten puolesta,

jokka oon meän seurakunnassa kastettuja,

NN:n puolesta (ja...)

Anna *hänen/heän* kasuta uskossa. Siunaa ja varjele *häntä/heitä*

(*hänen/heän perhettä*) nyt ja aina.

Jumala, met rukkoilemma niitten puolesta,

jokka oon konfirmeeratut meän seurakunnassa,

NN:n puolesta ja...

Siunaa ja varjele heitä heän elämän matkala.

Jumala, kiitos ihmisten väilisestä rakhauesta ja yhteenkuuluvaisuudesta.

Met rukkoilemma NN:n ja NN:n puolesta, jokka *aikova mennä naimishiin/oon menheet naimishiin*. Varjele heitä sinun armola ja rakhaueella ja siunaa heän ytheistä elämää.

Jumala, sie kannat meitä elämässä ja kuolemassa./

Jumala, tänä päivänä meitä muistutethaan omasta kuolevaisuudesta./

Tänä päivänä met muistama ja kiitämä/ Met muistama ja kiitämä/
niitä meän seurakunnassa, jotka oon poijjesmenheet (ja mainittemma
niitten nimet),
NN, ... ikäsennä

Jumala, met rukkoilemma kaikkien niitten puolesta, joila oon surua.
Anna sinun lohtu kantaa heitä. Anna ikusuuen valkeus loistaa eläville ja
kuohleile.

ESIRUKKOUS 1

Jumala, sie joka olet taihvaan ja maan luoja.
Met kiitämä sinua kaikesta, mikä ellää maan päälä.
Opetä meitä varjelheen luomakuntaasti
ja rakenthaan mailmaa huolela ja eesvastuula

Jumala, joka rakastat kaikkia ihmisiä,
Met kiitämä sinua rauhasta ja vaphauesta
Met rukkoilemma sulta rohkheutta puolustaa heikoja,
Ja rakentaa meän yhtheiskuntaa avoimeksi ja oikeamieliseksi.

Jumala, joka annat sinun kirkole elämää,
Met kiitämä sinua niistä, jotka oon menheet meän eelä,
Met rukkoilemma halua kuunela ja oppia
Ja rohkheutta ellää sinun tahtosti mukhaan.

Jumala, joka asut meän syämässä,
Met kiitämä sinua ilosta ja elämänrohkheuesta.
Met rukkoilemma apua löythään meän tehtävän
Ja voimaa elhään uskossa.
Ammen.

ESIRUKKOUS 3

Jumala, sie tunnet meät ja rakastat meitä
Nyt met rukkoilemma kaiken ja kaikkien maan päälä elävien puolesta:

Opetä meitä kanthaan huolta toisten puolesta
ja perustaa kasvista ja elläimistä.
(...)

Auta niitä jotka enniiten määräävä meän maassa

aattelheen niitä jotka määräävä vähhiiten.

(...)

Lohuta kaikkia itkeviä.

Auta saihraita, yksinhäisiä ja arkoja.

Varjele meitä, meän vanhempia, siskoja ja ystäviä.

(...)

Suo mailmale rauhaa ja oikeamielisyyttä.

Suo kaikile pienokaisile ja raahvaile mitä het tartevea:

Ruokaa, vaatheita ja koti.

Suo kirkon olla niinku Jeesus, ette kaikin oon yhtä tervetulheita.

Kiitos, Jumala, ette sinun rakhaus riittää meile kaikile.

Ammen.

ESIRUKKOUS 6

Sie ikunen Jumala, kaiken alkuperä ja elämänantaja,
sinua met rukkoilemma koko mailman puolesta,
sen kauhneuen ja tulevaisuuen eestä.

Sinun etheesti met kannama kaiken hankalan:

Puutheen, kivun, epäoikeuenmukasuuen.

Kaiken kannama sinun valhoon.

Tulkhoon valtakuntasti ja tapahtukhoon tahtosti!

Meän oman halun tehä hyvää

met kans kannama etheesti

meän toivomus olla mailman valo

niinku Jeesus sannoo, ette met sitä olema.

Met rukkoilemma ...puolesta.

(rukkousasioita saattaa mainita)

Sie olet rakhaus joka kantaa vaivan ja kaipauksen läpi.

Ammen

Herran rukkous

Fasta mumentti tässä Kirkonmenoissa. Ehtooliskirkonmenoissa ja Ehtooliskirkossa Herran rukkous seuraa Ehtoolisrukkouksen jälkhiin.

Saatethaan alottaa seuraavilla sanoilla:

Rukoilemma yhdessä sen rukkouksen, jonka (meän Herra) Jeesus Kristus itte oon meile opettanu:

Isä meidän

joka olet taihvaissa.

Pyhitetty olkhoon sinun nimesti.

Tulkhoon sinun valtakuntasti.

Tapahtukhoon sinun tahtosti

niin taihvaassa ko maan päälä.

Anna meile tänä päivänä meän jokapäivänen leipä.

Ja anna meile antheeksi meän synti,

niinku metki annama antheeksi niile

jokka oon meitä vasthaan tehneet väärin.

Äläkä joha meitä kiusaukshiin,

mutta pelasta meät pahasta.

Sinun oon valtakunta.

voima ja kunnia

iänkaikkisesti.

Ammen.

Jos oon Kirkonmenot, se jatkuu

Lähätykselä (katto siv 47).

ATERIA

Virsi (Valmistus/Offertorium)

Ehtoolislahjat saatetaan kantaa alttarille ja tuukataan.

Jos kolehtaa ei ole koottu sen saattaa tehdä tässä elikkä Lähätyksen aikana. Kolehta kannetaan alttarille.

Rukkouksen saattaa lukea ko kolehta kannetaan, seuraavilla elikkä vastavilla sanoilla:

Jumala, siunaa nämät framilekannetut lahjat. /
Ota meät ja meän lahjat vastahan Jeesuksen nimessä. Ammen.

* Ylistäminen (Sursum corda ja prefatio)

Fasta mumentti Ehtooliskirkonmenoissa. Vapaehtonen mumentti Ehtooliskirkossa.

JOHANTO (Sursum Corda)

Musikkisarja A (katto piilaaka)

p/j: Ylentäkkää syämet Jumalan puohleen.

s: Met ylenämä meän syämet.

p/j: Kiittäkkää Jumalaa, meän Herraa.

s: Vain Jumalan oon kiitos ja kunnia.

YLISTYSRUKKOUS (prefatio)

Musikkisarja A (katto piilaaka)

p/j: Totisesti vain sie olet ylistyksen arvonon,

kaikkivaltias Isä Pyhä Jumala.

Sinua siunaama ja ylistämä kautta Jeesuksen Kristuksen, meän Herran.

Jatkuu prefatiolla, Pyhä kolminaisuusaika 1

Hään oon elävä leipä, joka oon tullu taihvaasta antamaan elämää mailmale.

Se joka tulee hänen tykö ei näe koskhaan nälkää
ja se joka hänheen uskoo ei koskhaan janoa.

Prefatio lopetethaan seuraavasti

Siksi met halvama yhessä sinun uskolisten ja koko taihvaalisen joukon kansa ylistää nimeästi ja rukkoilen laulaa:

*Pyhä (Sanctus)

Fasta mumentti Ehtooliskirkonmenoissa. Vapaehtonen mumentti Ehtooliskirkossa.

PYHÄ 1 (musikkisarja A 698:5, katto piilaaka)

s: Pyhä, pyhä, pyhä, Herra Jumala Sebaot.
Taihvaat ja maa oon täynä sinun kirkhautta.
Huusianna korkeuessa.
Siunattu olkhoon hään, joka tulee Herran nimessä.
Huusianna korkeuessa.

PYHÄ 4 (musikkisarja E Svps 709, katto piilaaka)

Pyhä yksi yhtheinen, olet Herra ikunen,
salasuutheen kätkeytyt, olet voimamme nyt.
Sie tulet mailhmaan, tulet meitä siunaahmaan,
sie annat ravinon, sinun ruumis leipä oon.
Olet pyhä, olet yksi, olet Herra,
luomakunta ylistää.
Huusianna, huusianna, huusianna, huusianna Herralle.

Ehtoolisrukkous

Fasta mumentti Ehtooliskirkonmenoissa/Ehtooliskirkossa jonku ehtoolisrukkouksen (1–13) kans.

Seurakunnan vastaus ehtoolisrukkouksen kohala saatethaan vaihettaa seuraahvaan vaihtoehthoon:

Kristus oon kuolu.
Kristus oon noussu kuohleista.
Kristus tullee takasi kirkhaussa.

EHTOOLISRUKKOUS 1

P: Jumala, kiitos siittä ette sie rakastat meitä.
Sie annoit meile sinun Poikasti.
Hään anto elämänsä meän puolesta.
Hään rakasti meitä viimisheen saakka,
ristinkuolemhaan asti,
ette met saisima ellää.

Sinä yönä jona hänet kavalethiin
hään otti leivän, kiitti,
taitto ja anto opetuslapsile ja sano:
Ottakaa ja syökää.
Tämä oon minun ruumis
joka teän eestä annethaan.
Tehkää se minun muistoksi.
Samoten hään otti maljan, kiitti
ja anto opetuslapsile ja sano:
Juokaa tästä kaikin.
Tämä malja oon uusi liitto minun veressä,
joka vuotatethaan monen eestä syntien antheeksiantamiseksi.
Aina ko tet siittä juotta,
tehkää se minun muistoksi.

S: Met julistamma sinun kuolemaa, Herra
ja tunnustamma sinun ylösousemusta,
kunnes tulet kirkhaussa.

P: Jumala, lähätä sinun pyhä Henkesti
siunaahmaan meitä ja näitä lahjoja
jokka oon Kristuksen ruumis ja veri.
Kiitos ko met saama kohata sinut tässä ja nyt.
Kiitos sinun avoimesta sylistä
ja luppauksesta ette met kerran saama viettää tätä ateriaa
sinun pöyässä, sinun valtakunnassa.
Ammen.

EHTOOLISRUUKKOUS 2

- P: Ylistetty olet sie taihvaan ja maan Herra,
joka suljet koko luomakunnan sinun rakhautheen.
Met kiitämä sinua pelastuksesta
jonka olet antanu meile Jeesuksen Kristuksen kautta.
Valmista meitä pyhälä Hengelästi ottamhaan hänet vasthaan,
ko hään tullee meän tykö pyhässä ehtoolisessa.

Sinä yönä jona hänet kavalethiin
hään otti leivän, kiitti,
taitto ja anto opetuslapsile ja sano:
Ottakaa ja syökää.
Tämä oon minun ruumis
joka teän eestä annethaan.
Tehkää se minun muistoksi.
Samoten hään otti maljan, kiitti
ja anto opetuslapsile ja sano:
Juokaa tästä kaikin.
Tämä malja oon uusi liitto minun veressä,
joka vuotatethaan monen eestä syntien antheeksiantamiseksi.
Aina ko tet siitä juotta,
tehkää se minun muistoksi.

- S: Met julistamma sinun kuolemaa, Herra
Ja tunnustamma sinun ylösousemusta,
kunnes tulet takasi kirkhaussa.
- P: (Taihvaalinen Isä, lahjota meile tässä ateriassa,
Poikasti kärsimyksen ja kuoleman,
ylösousemisen ja taihvaasheenastumisen siunatut hetelmät.
Anna meile elämää hänen elämästänsä, ette hään pysyis meissä ja
met hänessä.)
Oottaessa Jeesuksen Kristuksen tulemista kirkhaussa
met rukkoilemma sen rukkouksen jonka hään meile opetti.

EHTOOLISRUUKKOUS 4 (saatethaan lukea vuorotellen)

- P: Jumala, Kristuksessa sie olet täälä,
S: jokapäiväsessä ootuksessa, työssä, leikissä ja levossa.
P: Kristuksessa sie olet täälä,

S: jokasessa ihmisessä, ilossa, surussa ja taistelussa.
P: Kristuksessa sie olet täällä,
S: rukkouksessa ja ylistyksessä, leivässä ja viinissä.

P: Sinä yönä jona hänet kavalettiin
Hään otti leivän, kiitti,
taitto ja anto opetuslapsile ja sano:
Ottakaa ja syökää.
Tämä oon minun ruumis
joka teän eestä annethaan.
Tehkää se minun muistoksi.
Samoten hään otti maljan, kiitti
ja anto opetuslapsile ja sano:
Juokaa tästä kaikin.
Tämä malja oon uusi liitto minun veressä,
joka vuotatethaan monen eestä syntien antheeksiantamiseksi.
Aina ko tet siitä juotta,
tehkää se minun muistoksi.

S: Met julistamma sinun kuolemaa, Herra
Ja tunnustamma sinun ylösousemusta,
kunnes tulet takasin kirkhaussa.

P: Tule Luoja ja anna meile voimaa.
Tule Jeesus Kristus ja kohtaa meän kaipo.
Tule pyhä Henki, siunaa nämät lahjat ja uuista meät.

EHTOOLISRUKKOUS 6

P: Siunattu olet sie, kaiken elävän Luoja.
Siunattu olet sie, taihvaanavaruen ja aijan Herra.
Siunattu olet sie, kaiken alkuperä ja päämäärä,
sie joka olet meile ko isä ja äiti/*sie joka olet meile Taihvaalinen Vanhiin.*
Sie olet kuttunu meät sinun myötäpalvelijaksi.
Siunattu olet sie.
Met kiitämä sinua Jeesuksesta Kristuksesta,
jonka olet lähättänny palvelheen ja antamhaan elämää,
ja julisthaan vaphautta fangituile
ja antamhaan valtakuntasti niile jotka paneva toivonsa sinhuun.

Hään eli meän elämää ja kuoli meän kuoleman.
Kirkhaueshaan sinun tykönä hään aina rukkoilee meän puolesta,
ja tullee sinä päivänä jonka sie olet määräny.

Sinä yönä jona hänet kavalethiin
Hään otti leivän, kiitti,
taitto ja anto opetuslapsile ja sano:
Ottakaa ja syökää.
Tämä oon minun ruumis
joka teän eestä annethaan.
Tehkää se minun muistoksi.
Samoten hään otti maljan, kiitti
ja anto opetuslapsile ja sano:
Juokaa tästä kaikin.
Tämä malja oon uusi liitto minun veressä,
joka vuotatethaan monen eestä syntien antheeksiantamiseksi.
Aina ko tet siitä juotta,
tehkää se minun muistoksi.

- s: Met julistamma sinun kuolemaa, Herra
Ja tunnustamma sinun ylösousemusta,
kunnes tulet takasin kirkhaussa.
- p: Jumala, lähätä sinun Henkesti
meihin ja näihin lahjoin
Ja suo meän, jonka saama ossaa hänen ruuhmiista ja verestä,
tulla ihmisiksi jonka isoava ja janoava oikeamielisyyttä.
Anna tälle mailmale, jota met rakastamma,
uuet oikeamielisyyden ja rauhan kasuet,
joka paikassa missä ihmiset elävä yhdessä.
Anna Jeesuksen Kristuksen voiman kautta
se rauha jota met itte emmä saa aikaan.
Hään oon sinun Poika, täälä meän keskelä,
uusi ihminen, meän tulevaisuus ja meän toivo.
Hänen kautta met siunaama sinua.
Pyhässä Hengessä met ylistämmä sinun nimeästi
tänapäivänä ja kaikkina päivinä
Iänkaikkisuudesta iänkaikkisuutheen.
Ammen.

EHTOOLISRUKKOUS 10

P: Hyvä ja ihana Jumala,
Met ylistämmä sinua kaikesta mitä sie tehet ja tahot.
Sie olet luonu meät kaikki,
Ittekuki omin lahjoin.
Met kiitämä sinua siitä ette sie olet antanu meile
kaikhiin suuriman lahjan:
sinun rakastetun Pojan.
Hään tuli sinusta ja tuli yheksi meistä.
Hänen kautta met yhistymmä sinhuun.

Sinä yönä jona hänet kavalettiin
hään otti leivän, kiitti,
taitto ja anto opetuslapsile ja sano:
Ottakaa ja syökää.
Tämä oon minun ruumis
joka teän eestä annethaan.
Tehkää se minun muistoksi.
Samoten hään otti maljan, kiitti
ja anto opetuslapsile ja sano:
Juokaa tästä kaikin.
Tämä malja oon uusi liitto minun veressä,
joka vuotatethaan monen eestä syntien antheeksiantamiseksi.
Aina ko tet siitä juotta,
tehkää se minun muistoksi.

S: Met julistamma sinun kuolemaa, Herra
Ja tunnustamma sinun ylösousemusta,
kunnes tulet takasin kirkhaussa.

P: Met rukkoilemma sinua, Jumala,
lähätä sinun Henkesti meihin ja näihin lahjoin,
niin ette met, ko met syömä leivän ja juoma viinin,
otama vasthaan Jeesuksen Kristuksen. Ammen.

Herran rukous

Fasta mumentti tässä Ehtooliskirkonmenossa ja Ehtooliskirkossa.

Saatethaan alottaa seuraavilla sanoilla:

s: Isä meidän
joka olet taihvaissa.
Pyhitetty olkhood sinun nimesti.
Tulkhood sinun valtakuntasti.
Tapahtukhood sinun tahtosti
niin taihvaassa ko maan päälä.
Anna meile tänä päivänä meän jokapäivänen leipä.
Ja anna meile antheeksi meän synti,
niinku metki annama antheeksi niile
jokka oon meitä vasthaan tehneet väärin.
Äläkä joha meitä kiusaukshiin,
mutta pelasta meät pahasta.
Sinun oon valtakunta.
voima ja kunnia
iänkaikkisesti.
Ammen.

Leivän murtaminen

Fasta mumentti Ehtooliskirkonmenoissa. Vapaehtonen Ehtooliskirkossa.

Pappi saattaa taittaa ehtoolisleivän. Vuoroluku seuraavilla elikkä samantallisilla sanoilla:

p: Leipä, jonka met taitama, oon yhtheys Kristuksen ruuhmisheen.
s: Vaikka meitä oon monta, met olema yks ruumis,
ko met kaikin tulema osalisiksi tästä yhestä leivästä.

elikkä

- P: Leipä, jonka met taitama, liittää meät Jeesuksen Kristuksen yhteytheen.
- S: Vaikka meitä oon monta, met olema yks ruumis, ko met kaikin tulema osalisiksi tästä yhestä leivästä.

Rauhantervehtys

Fasta mumentti Ehtoolis-
kirkonmenoissa. Vapaehtonen
Ehtooliskirkossa.

Pappi saattaa sanoa:

Herran/ Jeesuksen Kristuksen/ rauha olkhoon teän kansa/ Rauha teile kaikile.

Rauhantervehtys saatethaan toivottaa vaikka sanoila: Herran rauha/
Rauha olkhoon sinun kanssasti.

*Jumalan Karitta (Agnus Dei)

Fasta mumentti Ehtooliskirkon-
menoissa. Vapaehtonen mumentti
Ehtooliskirkossa.

JUMALAN KARITTA 1 (sarja A:699:1, 699:2, 699:4, 699:5, katto piilaaka;
sarja B, katto piilaaka)

Jumalan Karitta, joka pois otat mailman synnin, armahta meitä.

Jumalan Karitta, joka pois otat mailman synnin, armahta meitä.

Jumalan Karitta, joka pois otat mailman synnin, anna meile rauhasti.

JUMALAN KARITTA 2 (sarja B, katto piilaaka)

Jumalan Karitta, sovittaja, meät armahta.

Jumalan Karitta, sovittaja, meät armahta.

Jumalan Karitta, sovittaja, meät armahta.

Rauhasti suo.

Ateria

Pappi saattaa sanoa:

Tulkaa, kaikki oon valhmiina

Ehtoolisviehraat ottava vastaan ehtoolislahjat. Ehtoolisenjakaja
sannoo jokhaiselle viehraale:

p/j: Kristuksen ruumis, sinun eestä annettu

p/j: Kristuksen veri, sinun eestä vuotatettu.

Jos ehtoolisvieras ottaa vastaan leivän ja viinin yhtä aikaa sannoo
jakaja:

p: Kristuksen ruumis ja veri sinun eestä annettu.

Jokasen ehtoolispöyälisen jälkhiin elikkä ko kaikki ehtoolisviehraat oon
ottanheet vastaan ehtoolislahjat (ja ko ehtoolislahjat oon otettu huolt-
hoon), pappi sannoo:

p: Met olema nyt ottanheet vastaan (meän Herran)
Jeesuksen Kristuksen,

(p/s): Hään varjelkhon meitä ikusheen elähmään.

Lähemä Herran/Jeesuksen Kristuksen rauhassa.

elikkä

p: Meän Herra) Jeesus Kristus, jonka ruuhmiin ja veren met olema
ottanheet vastaan varjelkhon/varjelee meitä ikusheen elähmään.

s: Ammen

p: (Lähemä) Herran/Jeesuksen Kristuksen rauhassa.

Aterianjälkinen rukkaus

Fasta mumentti Ehtooliskirkonmenoissa.
Vapaehtonen mumentti Ehtooliskirkossa.
Saatehaan rukkoilla jolaki ehotetuila
rukkouksilla elikkä muula rukkouksella.
Rukkousta saattaa johtaa pappi elikkä
joku muu elikkä seurakunta rukkooilee
yhessä. Useat rukkouksista mennee lukea
vuorotellen .

PÄÄSIÄINEN 2

Iänkaikkinen Jumala, met kiitämä sinua siittä
ette met olema saahneet ottaa vasthaan
armon leivän ja siunauksen maljan.
Anna meän ellää Kristuksen ylösousemuksen voimassa,
meän lähimäisile iloksi, sinun pyhäle nimele kunniaksi ja ylistykseksi.
Ammen.

YLHEINEN 2

Kristus, met kiitämä sinua sanomattoman suuresta lahjasta.
Sie tulit vastaukseksi meän rukkoukselle,
leiväksi meän näläle.
Anna meän nyt olla sinun vastaus niile,
jokka kärsivä puutetta,
ja anna meän jakkaa heile meän kyllyyestä.
Auta meitä kuulemhaan net huuot, jokka sie olet kuulu,
käsittämhään se hätä jonka sie olet käsittäny,
ja palvelemhaan ihmiskuntaa niinku sie olet palvelu.
Valase meile pöytästi salasuus,
joka oon yks leipä ja yksi ihmiskunta.
Ammen.

YLHEINEN 3

Met kiitämä sinua Jeesus, joka olet tullu meän tykö
ja antanu ittesti meile.
Met olema ottanheet sinut vasthaan
ja sie olet meän ommaa syäntä likempännä.
Nyt met rukkoilemma: Jää meihin,
niin ette met aina saatama olla sinun kans
ja tulla sinun kaltaseksi.
Ammen.

LÄHÄTYS (Valinanvaranen järjestys mumentissa)

* Virsi/Ylistysvirsi
(Benedicamus)

Saatethaan jättää poijes paaston aikana. Musikki, sarja A–B, katto piilaaka.

(p/j: Kiittäkää ja ylistäkkää Herraa.

s: Herran olkhood kiitos, ylistys. Hallelyyja, hallelyyja, hallelyyja.)

*Siunaus

Ristinmerkin saattaa tehä. Kolmin-kertanen ammen saatethaan laulaa musikilla, sarja A–B, katto piilaaka.

Pappi saattaa sanoa:

Ottakaa vasthaan Jumalan/Herran siunaus:

p: Herra siunakhood teitä ja varjelkhood teitä

Herra valaskhood kasuvensa teile ja olkhood teile armolinen.

Herra kääntäkhöön kasuvensa teän puohleen ja antakhood teile rauhan. (Jumalan) Isän ja Pojan (+) ja Pyhän Hengen nimessä.

s: Ammen, (ammen, ammen).

elikkä

p: Herra siunaa ja suojelee teitä.

Herra valasee kasuvensta teile ja osottaa teile armoa.

Herra kääntää kasuvensa teän puohleen ja antaa teile rauhan. (Jumalan) Isän ja Pojan (+) ja Pyhän Hengen nimessä.

s: Ammen, (ammen, ammen).

elikkä

Kirkonmenojen johtaja saattaa sanoa:

Otama vasthaan Jumalan/Herran siunauksen:

J/s: Herra siunakhoon meitä ja varjelkhon meitä
Herra valaskhonn kasuvensa meile ja olkhonn meile armolinen.
Herra kääntäkhöön kasuvensa meän puohleen ja antakhonn meile
rauhan. (Jumalan) Isän ja Pojan (+) ja Pyhän Hengen nimessä.
F: Ammen.

elikkä

J/s: Herra siunaa ja suojelee meitä.
Herra valasee kasuvensta meile ja osottaa meile armoa.
Herra kääntää kasuvensa meän puohleen ja antaa meile rauhan.
(Jumalan) Isän ja Pojan (+) ja Pyhän Hengen nimessä.
s: Ammen

Lähättämissanat

Lähättämissanat tässä elikkä viimisennä kirkonmenoissa. Vapaehtonen mumentti ehotetuila elikkä muila sanoila. Lähättämissanat saattava (Siunauksen jälkhiin) olla lyhy tervehtys, elikkä pitempi joka kehittää lähättämisen teemaa (pantu viimiseksi).

P/J: Lähemä nyt näistä kirkonmenoista,
Jumalaa kunnioittaen ja ihmisiä palvelleen.
(s:) Jumala lähättää meät jakahmaan leipää ja rauhaa (mailmassa).

elikkä

P/J: Lähemä rauhassa,
s: meän Herran Jeesuksen Kristuksen nimessä.

elikkä

P/J: Menkää rauhassa
(s:) ja palvelemma Herraa ilola.

Virsi ja/ elikkä Loppumusikki
(Postludium)

Vapaehtonen mumentti. Loppuvirsi
saatethaan veisata, jos virttä ei ole
veisattu Lähettämisen Ylistysvirren
kohala.

KIRKOLISET TOIMITUKSET

KASTE

Neuvoja

Kaste toimitetaan Jumalan, kolmiyhtheisen, nimessä ja puhthaassa veessä. Kaste saatetaan toimittaa vettä valamalla päähän elikkä upotamalla ja se on toistumaton tapahtuma. Kaste on osa seurakunnan kirkonmenoelämästä, joko kastekirkonmenoissa elikkä Kirkonmenojen osana. Kastheen järjestys kirkonmenoissa, katto siv. 67. Kaste ja vihkiminen saatetaan toimittaa samassa kirkonmenoissa, katto siv. 80. Kastekirkonmenoja johtaa se, jolla on virallinen oikeus toimittaa tehtäviä Ruottin kirkon pappina.

Kaste toimitetaan tavallisesti kirkossa elikkä kappelissa. Se on ilmaisu siitä, ette kaste on kirkkooperustava sakramentti, joka toimitetaan seurakunnan keskelä. Muut kastepaikat on kans maholisia, niinku koti elikkä joku muu paikka. Jos maholista kirkkoväärti elikkä kirkonmenojenväärti saattaa olla myötä kastekirkonmenoissa.

Monien kastekirkonmenojen rukkousten ja tekstinlukemisten johtajinna ja lukijoina saattava olla vaikka vanhemmat, kastekantitaatti elikkä kummi. Jos seurakunnala on pääsiäiskynttilä se saattaa olla sytytettynä kastekirkonmenojen aikana ja kastekynttilän saattaa syyttää pääsiäiskynttilästä.

Kastepuhe kuuluu kastekirkonmenhoin, jos se pastoraalisesti on sopivaa. Kastepuhheen paikan voi valita itte mutta tässä ehotetaan, ette se piettä joko Raamatunlukemisen elikkä Kastetapahtuman ja Tervetulon jälkhiin.

Lastenkasteessa luetaan johantosanat Raamatusta (Mark 10:13-16). Nuorten- ja raahvaittenkasteessa johantosanat saatetaan lukea Raamatusta (Mark 10:13-16 elikkä Lyyk 4:16-20). Kiitosrukkous nuorten- ja raahvaittenkasteessa saatetaan poistaa elikkä korvata jollaki muula rukkouksella.

Jos kaste toimitetaan kriisitilanteessa kastekantitaatti valetaan vielä kolme kertaa ja se, joka johtaa kastetta sanoo: ”Mie kastan sinut (Jumalan:) Isän, Pojan ja pyhän Hengen nimessä.” Erityinen Kiitosrukkous saattaa olla osa kriisitilanteen kasteesta (katto siv. 57) ja korvata Selityssanat. Herran rukkous ja Siunaus saattava seurata kastetapahtumaa. Kriisitilanteen kastheen saattaa kastettu maalikko toimittaa. Jos maholista on hyvä jos kastheen viehraitamiehiä on paikan päälä.

Kasteentoimittaja ilmottaa maholisiman hopusti sen seurakunnan kirkkoherralle, jossa kastettu oon kirjoila, ette kaste oon toimitettu.

Kummi saatethaan yhistää kastekantitaathiin kastetilasuen yhteydessä. Kummi häätyy olla kastettu. Kummiuen merkitys oon olla tukena kastekantitaatile sen myötä ko hään kasuaa ja kypsyy ihmisennä ja kristittynnä.

Kasteen eelä oon kastekestustelu ko se joka kastethaan ja/elikkä sen omhaiset saattaa/saattava valmistautua kastehele. Kaste ja opetus kuuluva yhtheen. Järjestys saattaa vaihtela. Niile, jotka kastethaan lapsukaisina, tarjothaan jälemiten opetusta kasteenseuranassa. Kasteopetuksen häätyy antaa aina ennen nuorten ja raahvaitten kastetta. Se, joka saapi kasteopetuksen samana vuona ko se täyttää 16 vuotta elikkä sen jälkhiin kirjathaan konfirmeeratuksi.

KASTEKIRKONMENOT

Kellonsoitto

Saatto saattaa olla kellonsoittojen aikana elikkä alkumusikin aikana.

Musikki

Kokkointumssanat

Fasta mumentti Jumalan, kolmiyhtheisen, nimessä ja ehotetuila elikkä muila kokkointumissanoila. Kokkointumissanat saattava olla tässä elikkä virren jälkhiin.

P: (Jumalan:) Isän ja Pojan ja pyhän Hengen nimessä.

elikkä

P: Jumalan, kolmiyhtheisen nimessä.

P: Oon juhla ja ilo (taihvaassa ja maan päälä).
met saama viettää kastekirkonmenoja
ko Jumala antaa kastheen lahjan
hälle/heile, joka/jokka tänäpäivänä kastethaan.

Virsi

Raamatunluku

Pappi/Johtaja sanoo:

Raamatunlukemista (Mark 10)
lastenkasteessa, saatethaan
kansa lukea ko kastethaan nuoria ja
raahvaita.

Kuuntelemma Jeesuksen sanoja lapsista uskon esikuvina.

P/J: Jeesuksen tykö tuothiin lapsia, ette hään niihin koskis. Opetu-
slapset moittit tuojia, mutta ko Jeesus sen havatti niin se pahentu
ja sano heile: ”Sallikaa lasten tulla tänne minun tykö, älkää heitä
hinnertäkkö. Heänlaisile Jumalan valtakunta kuuluu.” Sen oon
varma: joka ei ota vasthaan Jumalan valtakuntaa niinku lapsi, ei
se sinne pääse.” Se otti lapset sylhiin, pani käet niitten pääle ja
siunasi net (*Mark 10:13-16*).

elikkä

Pappi/Johtaja saattaa sanoa:

Vapaehtonen lukeminen ko
kastethaan nuoria ja raahvaita.

Kuuntelemma Jeesuksen sanoja vaphauttamisesta ja armosta:

P/J: Jeesus tuli Naasarethiin, missä se oli kasunu,
ja sapattinna se meni syynakuukhaan, niinku se prukasi.
Se nousi lukheen ja sille annethiin profetta Jesaijan kirja.
Ko se sen aukasi se havatti sen kohan missä oon kirjoitettu:
Herran henki oon minun yllä, ko se oon minut voielu
viehmään ilosanomaa köyhile.
Se oon lähättänny minut julisthaan vaphautta fangituile
ja näköä sokoile, anthaan alaspainetuile vaphautta
ja julisthaan armon vuotta Herralta.
Lyyk 4:16-20

Rukkous

Mumenthiin Rukkous kuuluu
nimikysyntä, kiitosrukkous ja
vaphauttamisrukkous.

Pappi saattaa sanoa: Met rukkoilemma tämän lapsen /lasten puolesta jonka/joitten nimet met nyt mainittemma.

P: Minkäs nimen tet oletta antanheet teän lapse/ Mikäs sinun nimi oon?

Vanhin elikkä kastekantitaatti vastaa:

NN.

Kiitosrukkousta seuraavilla sanoila elikkä muilla sanoila saattaa vanhin elikkä muu omhainen johtaa. Kiitosrukkous enimäksheen ko lasta kastethaan.

P/J: Jumala, (met olema täälä elämän ihmeen eessä).
Met kiitämä sinua NN:stä,
lahjasta, jonka meile annat och luottamuksesta, jota meile osotat.
Anna meile hellyyttä, vahvuuttaa ja rauhalisuutta.
Auta meitä anthaan sinun rakhautta etheenpäin
NN:le/hälle/heile, josta/joista meile oon annettu vastuu.
Jeesuksen nimessä.
Ammen.

elikkä

P/J: Jumala, met kiitämä sinua NN:stä
ja siittä, ette sie kannat häntä/heitä sinun rakhauessa.
Kiitos lahjasta ja luottamuksesta, jonka olema saahneet
ja siittä elämästä jonka met saama jakkaa toisten kans.
Jeesuksen nimessä.
Ammen.

elikkä

Rukkous kriisitilanteessa. Saattaa korvata selityssanat ennen raamatunlukemista (Matt 28:18-20).

P/J: Laupias Jumala, sie olet meän kans elämässä ja kuolemassa.
Met kiitämä ja rukkoilemma sinua NN:n puolesta.
Sulje *hänet/heät* sinun rakhautheen.
Kiitos, ette met kasteessa yhymä Jeesuksheen Kristuksheen.
Ammen.

Vaphauttamisrukkous seuraa
kiitosrukkousta:

Pappi, vanhemmat, omhaiset,
kummit ja muut sattava panna käet
lapsen pään pääle vaphauttamis-
rukkouksen aikana.

P: Jumala, sie, joka yksin pelastat kaikesta pahasta,
vaphauta NN pimeän vallasta,
varjele häntä sinun valossa nyt ja aina.
Ota vasthaan ristinmerkki ((+)othaan (+)
suuhun (+) ja syähmeen).
Jeesus Kristus kuttuu sinut opetuslapsesheen.

elikkä

P: Jumala, joka vaphautat pimeästä ja rikkinhäisyyestä,
varjele NN sinun rakhaussa nyt ja aina.

Ota vasthaan ristinmerkki ((+)othaasti (+)
suuhusti (+) ja syähmeesti).
Jeesus Kristus kuttuu sinut opetuslapsesheen.

Virsi/Musikki

Selityssanat ja Raamatunluku

Selityssanat ja raamatunlukemi-
nen (Matt 28) oon fasta mumentti
kastekirkonmenoissa.

Ennen raamatunlukemista (Matt 28:18–20) sanothaan joku näistä kasteen
selityssanoista

P: Kaste oon lahja Jumalalta,
 luppaus elämästä joka ei koskhaan kuole.
 Kaste oon ilon kaltio,
 kirkon yhtheytheen kuulumisen portti.
 Jeesus Kristus, joka pelastaa pahasta
 ja pyhä Henki, joka antaa voimaa
 oon aina *sen/niitten* myötä, *joka/jokka* kastethaan.

elikkä

P: Jumala kantaa huolta kaikista ihmisistä
 ja koko luomakunnasta.
 Kastheessa met yhymä Jeesuksheen Kristuksheen,
 joka tulee meitä armoshaan vasthaan.
 Kastettuina kuuluma kirkhoon.
 Meät kuttuthaan palvelheen meän lähimäistä
 ja tekheen Jumalan valtakuntaa näkyväksi mailmassa.

elikkä

P: Meät kastethaan Jeesuksen Kristuksen yhtheytheen,
 kaikitten yhtheytheen kaikkina aikoina
 ja kaikkialla mailmassa
 jokka halvava seurata häntä elämässä ja kuolemassa,
 ylösnousemuksen toivossa.
 Kastheessa ei tehä eroa ihmisten välilä.
 Kukhaan ei ennää ole suuriin eikä pieniin, ensimmäinen eikä viimeinen:
 kaikin oon yhtä Jeesuksessa Kristuksessa.

Pappi/Johtaja sannoo:

Met kastama siksi ko Jeesus sano:

P/J: Mulle oon annettu kaikki valta taihvaassa ja maan päälä. Menkää
 siksi ja tehkää kaikki kansat opetuslapsiksi: Kastakaa heät Isän ja
 Pojan ja pyhän Hengen nimessä ja opettakkaa heitä pithään kaikki
 net käskyt, jokka mie olen teile antanu. Ja mie olen teän kans
 kaikkina päivinä aikojen lophuun asti. *Matt 28:18–20*

Lissää raamatunlukemista saattaa olla, niinku yks elikkä usea seuraavista elikkä muita raamatuntekstiä, ja saatethaan alkaa näin.

P/J: Met kuuntelema Raamatun sanoja...

Sie kuoit minut äitinkohtussa. Mie kiitän sinua mahtavista ihmeistä, Ihmeelistä oon kaikki mitä sie tehet. Sie tunsit minut aivan kokohnaans,
minun ruumis ei ollu sulta piilossa, ko minut kätkössä tehthiin, ko minut palmikoithiin maan syvvyessä. Sie näit minut ennen ko mie synnyin, sinun kirjhaan net olit jo merkityt, net päivät, jotka olit jo tehty ennen ko yksikhään niistä oli koittanu.
Ps 139:13-16

Nyt sanno Herra, hään, joka sinut oon luonu, Jaakoppi, hään, joka sinut oon tehny, Israeeli: Älä pölkää, mie olen sinut ostanu vaphaaksi, mie olen sulle sinun nimesti antanu, sie olet minun. Ko sie kuljet vetten läpi mie olen sinun kans, vesimassat ei sinua hukuta. Ko sie kuljet tulen läpi se ei sinua kärvenä, liekit ei sinua polta. Mie olen Herra, sinun Jumala, Israeelin Pyhä oon se, joka sinut pelastaa. *Jes 43:1-3*

Ja siihen aikaan Jeesus tuli Kalilehaan Naasaretistä ja Juhanes kasto sen Jurtaanissa. Ko se nousi veestä Se havatti taihvaan jakkautuvan ja Hengen laskevan alas hänen yli kyyhkyn muo'ossa. Ja taihvaasta kuulu ääni: ”Tämä oon minun rakas poika, sie olet minun valittu.” *Mark 1:9-11*

”Kääntykää ja antakaa kasta ittenne Jeesuksen Kristuksen nimessä, niin ette saatta teän synnit antheeksi. Niin tet saatta pyhän Hengen lahjana.” *Ap 2:38*

Yks Herran enkeli sano Filippoksele: ”Mene nyt keskipäivän aikhoiin tiele, joka mennee Jerusalemmistä Kaashaan. Se oon autionna.” Se meni varsin. Silloin sieltä tuli yks etiooppialainen, joka oli mahtava hovialu Kantakheen, etiooppialaisen trotninkin tykönä, ja hään vastasi koko tämän rahakamarista. Se oli menny Jerusalemiin kumarthaan Jumalaa ja oli nyt kotimatkala ja istu vaunussa ja luki profetta Jesaijaa. Henki sano Filippoksele: ”Mene

vaunun vieheen ja pysy siinä.” Filippos meni kierästi siihen ja ko hään kuuli miehen lukevan profetta Jesajaa hään kysy: ”Käsitäkös sie mitä sie luet?” ”Milläs mie sen saattasin tehdä jos ei kukhaan minua ohjaa?” mies vastasi. Ja se tahto Filipposta asthuun ylös ja isthuun sen vieheen.

Filippos istu sen tykö ja otti sitte puhheeksi, ja siitä raamatunkohasta jota salu luki hään julisti sanomaa Jeesuksesta tälle. Ko net siinä jatkoit matkaa net tulit paikhaan, jossa oli vettä ja silloin hovimies sano: ”Tässä oon vettä. Mikäs estäs minua tulla kastetuksi?” Se käski seisottaa vaunun ja molemat astuit vetheen ja Filippos kasto sen. Ko net nousit veestä Herran henki vei Filippoksen poijes, eikä hovimies ennää häntä nähny; se jatko matkaa, täynä iloa. *Ap 8:26–31, 35–39*

Kastheen kautta met olema kuohleet ja hauatut Kristuksen kans ellääkshemme uutta elämää, niinku Kristus herätethiin kuohleista Isän kunnian kautta. Met ko olema yhtynheet hänheen kuolemalla niinku hään niin met kans yhymä hänheen nousemalla ylös niinku hään. *Room 6:4–5*

Niinku ruumis oon yks ja siinä oon monta ossaa ja kaikki nämät ruuhmiinosat perustavva yhen ruuhmiin, niin oon kans Kristuken taphauksessa. Meät oon kastettu yhdessä ja samassa Hengessä kuulumhaan yhteen ja samhaan ruuhmisheen, sama olema ko juutalaisia vain kreikkalaisia, orjia elikkä vaphaita, kaikin met olema saahneet yhen ja saman Hengen juotavaksi. *1 Kor 12:12–13*

Joka oon Kristuksessa oon, nähkääs uusi luomakunta, vanhaa oon mennyttä, jotaki uutta oon tullu. *2 Kor 5:17*

Jos teät oon Kristuksheen kastettu tet oletta vaatitetut Kristuksheen. Nyt ei kukhaan ennää ole juutalainen eikä kreikkalainen, orja elikkä vapa, mies elikkä vaimo. Tet oletta kaikin yhtä Kristuksessa Jeesuksessa. *Kal 3:27–28*

Ko Jumalan, meän vapahtajan, hyvvyys ja rakhaus ihmishiin tuli ilmi hään pelasti meät – ei siksi, ette met olisimma tehneet oikeamielisiä tekoja mutta siksi ko hään oon laupias – ja sen hään teki pesemisellä, joka synnyttää uuesthaan ja uuistaa pyhän Hengen kautta. *Tiit 3:4–5*

Kastepuhe

Kastepuhe on fasta mumentti,
ja ehotetaan sen piettävän
tässä elikkä kastetapahtuman ja
tervetulon jälkhiin.

Virsi/Musikki

*Uskontunnustus

Uskontunnustus saatta alkaa sanoila:

p/j: Tunnustakaama/Yhymä kirkon tunnustukseen (merkkinä meän
yhteyestä Kristuksen maanäärisheen kirkhoon)

s: Met uskoma Jumahlaan,
Ishään, Kaikkivaltihaasheen,
taihvaan ja maan Luohjaan,

Ja Jeesuksheen Kristuksheen
Jumalan ainuhaan Poikhaan, meän Herhaan.
Joka sikisi Pyhästä Hengestä,
synty neitsy Mariasta,
kärsi Ponttiys Pilattyksen aikana,
risthiinnaulithiin, kuoli ja hauathiin,
astu alas tuonelhaan,
nousi kolmantenna päivänä kuohleista,
astu ylös taihvaishiin,
istuu Jumalan, Isän, Kaikkivaltihaan oikealla puolela,
ja oon sieltä tuleva tuomitheen eläviä ja kuohleita.

Ja Pyhhään Henkheen,
Pyhän yhtheisen seurakunnan,
Pyhhäin yhtheyen,
syntien antheeksiantamisen,
ruuhmiin ylösousemisen
ja iänkaikkisen elämän.

Pappi saattaa jatkaa joilaki seuraavilla eri vaihtoehoila elikkä vastaavan-
laisila sanoila.

P: Halvattakos tet, ette teän lapsi kastethaan/Halvatkos sie tulla kastetuksi/ tähhään uskhoon ja olla osa Kristuksen (mailmanlaajasta) kirkosta?

Vanhemmat elikkä kastekantitaatti vastaa:

Joo.

elikkä

P: Tämä oon se usko, johonka meät kastethaan (Kristuksen mailmanlaajassa kirkossa). Siinä met saama ellää ja kuola ja nousta iänkaikkisheen elähmään.

*Kasterukkous

Vettä kaaethaan kastemalajaan, jos tätä ei vielä ole tehty.

P: Rukkoilemma

P: Jumala, sie tulet meän tykö Jeesuksessa Kristuksessa.
Met kiitämä sinua siitä, ette NN
saapi ottaa vasthaan kastheen lahjan vaphautheen ja elähmään,
vaelthaan Jeesuksen Kristuksen kans uskossa,
ja kasuta hänen kaltasuutheen.
Tule sanasti ja Henkesti kans,
ja tehe tämä vesi armon kaltioksi.
Ammen.

elikkä

P: (Oi) Jumala, met kiitämä sinua siitä, ette sie kastheen kaltiossa annat veen virrata niin, ette se antaa elämää mailmale.
Kiitos ko tulet sanasti ja Henkesti kans
hänen tykö/niitten tykö, jokal/jokka nyt kastethaan.

elikkä

P: Jumala, kiitos luppauksesta yhistää meät sinun,
toisten ja koko luomakunnan kans

ja ette kastheen vesi
 antaa meile ossaa Poikasti elämästä, kuolemasta ja
 ylösnousemuksesta.
 Kiitos siitä, ette annat valon ja toivon johtaa meitä.
 Tule pyhän Henkeksi kans
hänen tykö, heän tykö, joka/jokka kastethaan.
 Ammen.

*Kastetapahtuma

Vettä valethaan kolmesti kaste-
 kantitaatin päähän. Sen jälkhiin
 pappi pannee käen kastekantitaatin
 pään päälle ja jatkaa rukkoilemalla
 Henkeä.

P: NN,
 mie kastan sinut
 (Jumalan:) Isän ja Pojan ja pyhän Hengen nimessä.

Elämän Jumala,
 täytä NN sinun pyhälä Hengelästi
 ja auta häntä
 päivä päivältä ellää kastheeshaan.

Tervetuloa
 (ja kastekynttilän luovuttaminen)

Tervetuloa ehotetuila elikkä muila
 sanoila.

P/J: NN. Met lausuma tervetuloa *sulle/teile*
 Kristuksen kirkhoon/...seurakunnassa joka oon osa kirkosta
 mailmassa.
 Met otama sinut/teät vasthaan rakhauella ja ootuksella.

Vanhemmille ja/elikkä huoltajille (ja kummile):

(Se oon seurakunnan ja teän tehtävä vanhempinna ja kummina osottaa
 huolenpitoa ja rukkoila *hänen/heän* puolesta.)

Kastekynttilä saatethaan sytyttää. Seuraavat elikkä vastaavat sanat saate-
thaan sanoa:

Ota/ottakaa vasthaan *tämä/nämät* kynttilä/t/
se/net oon muistutus Jeesuksesta, joka sano:
Mie olen mailman valo.
Joka minua seuraa ei vaela pimeässä
ko sillä oon elämän valo.

Kastepuhe

Kastepuhe oon fasta mumentti ja
ehotethaan, ette se piethään tässä
elikkä raamatunlukemisen jälkhiin
(ennen uskontunnustusta)

Esirukkous

Ehotetulla elikkä muula
esirukkouksella.

Rukkoilemma

p/j: Jumala, taihvaan ja maan luoja,
sie annat elämän ja Hengen.
Met rukkoilemma sinua *NN/niitten* puolesta
jokka sie olet kasteessa ottanu vasthaan.
Varjele *häntä/heitä* Hengelästi
menemästä eksykshiin vaaralisessa mailmassa.
Anna *hänen/heän* yhä enämpi havata kuka sie olet.
Varjele *häntä/heitä* elämässä ja kuolemassa ja ikusuuessa.
Auta meitä ilossa ja luottamuksessa
anthaan *hälle/heile* turvaa ja lähesyyttä.
Jeesuksen nimessä.
Ammen.

elikkä

p/j: lämän Jumala, met kokoamma kaikki hyvät aatokset,
kaiken mitä toivoma *NN:le*, ja met rukkoilemma:
Anna *hänen/heän* ellää uskossa
ja kasuta turvassa ja yhtheenkuuluvuuessa.
Anna *hälle/heile* toivoa ja rohkheutta ko elämä oon hankalaa,

suljettuina seurakunnan esirukkoukshiin.
 Osota *hälle/heile* ette *hään/het* oon rakastettu/rakastettuja,
 ja ette sie häntä/heitä kannat elämän läpi.
 Anna *hälle/heile* voimaa nousta toista puolusthaan
 ja armon tuntea, ette *hään/het* oon *kannettu/kannettuja*.
 Jeesuksen nimessä.
 Ammen.

elikkä

p/j: Jumala, met rukkoilemma NN:n puolesta ko hään nyt oon kastettu.
 Osota hälle sinun lähesyyttä
 ja salli hänen olla sinun rauhan välikappale.
 Auta häntä nouthaan voimaa kirkon yhteyestä
 ja tekheen sinun valtakuntasti näkyväksi mailmassa.
 Suo meän kaikkien ellää yhdessä meän kasteessa
 ja kasuta uskossa, toivossa ja rakhaussa.
 Jeesuksen nimessä.
 Ammen.

Herran rukkous

Pappi elikkä johtaja saattaa sanoa:

Rukkoilemma Herran rukkouksen.

s: Isä meitän
 joka olet taihvaissa.
 Pyhitetty olkhood sinun nimesti.
 Tulkhood sinun valtakuntasti.
 Tapahtukhood sinun tahtosti
 niin taihvaassa ko maan päälä.
 Anna meile tänä päivänä meän jokapäivänen leipä.
 Ja anna meile antheeksi meän synti,
 niinku metki annama antheeksi niile
 jotka oon meitä vasthaan tehneet väärin.
 Äläkä joha meitä kiusaukshiin,
 mutta pelasta meät pahasta.
 Sinun oon valtakunta.

voima ja kunnia
iänkaikkisesti.
Ammen.

*Herran siunaus

Pappi saattaa sanoa:

Ottakaa vasthaan Herran siunaus:

- p: Herra siunatkhoon teitä ja varjelkhoon teitä.
Herra valaskhoon kasuvensa teile ja olkhoon teile armolinen.
Herra kääntäkhöön kasuvensa teän puohleen ja antakhoon teile rauhan.
Isän ja Pojan + ja Pyhän Hengen nimessä.
- s: Ammen

elikkä

- p: Herra siunaa ja suojelee teitä.
Herra valasee kasuvensta teile ja osottaa teile armoa.
Herra kääntää kasuvensa teän puohleen ja antaa teile rauhan.
(Jumalan) Isän ja Pojan (+) ja Pyhän Hengen nimessä.
- s: Ammen

Virsi

Lähettyssanat

Vapaehtonen mumentti ehotetuila
tai muila lähettyssanoila.

- p/J: Menemä rauhassa,
(s): meän Herramme Jeesuksen Kristuksen nimessä.

elikkä

- p/J: Menkää rauhassa,
(s): ja palvelkaa Jumalaa/Herraa ilola.

elikkä

- P/J: Kastheen Jumala oon meän kans kaikkina päivinä.
 S: Eläkäämme luottamuksessa ja ootuksessa.
 P: Kastheen Jumala siunaa meitä.
 S: Suo meän tulla siunaukseksi.
 P: Kastheen Jumala rakastaa meitä.
 S: vaeltakamme rakhaussa.

Musikki

Kaste kirkonmenoissa

Kirkonmenoissa kastheen saattaa toimittaa kirkonmenojen alussa elikkä Sanan kirkonmenojen jälkhiin seuraavien vaihtoehtosten järjestysten mukhaan:

1. Kastekirkonmenojen järjestystä seurathan Tervetuloa-kohthaan saakka (ja kastekynttilän luovutuksheen) Raamatunlukeminen (Matt 28:18-20) kuuluu myötä.
2. Virsi
3. Kirkonmenot jatkuu Ehtooliskirkonmenojen elikkä Ehtooliskirkon/Kirkonmenojen järjestyksen mukhaan, vaikka vähemällä raamatunlukemisella. Esirukkouksheen liitethään rukkous äskenkastettujen (ja heän perheitten) puolesta.

elikkä

1. Ehtooliskirkonmenojen elikkä Ehtooliskirkon/Kirkonmenojen järjsetystä seurathan Saarna-kohthaan saakka.
2. Virsi
3. Kastekirkonmenojen järjestystä seurathan Tervetuloa-kohthaan saakka (ja kastekynttilän luovutuksheen) Raamatunlukeminen (Matt 28:18-20) kuuluu myötä.
4. Virsi
5. Kirkonmenot jatkuu Esirukkous-kohasta Ehtooliskirkonmenojen elikkä Ehtooliskirkon/Kirkonmenojen järjestyksen mukhaan. Esirukkouksheen liitethään rukkous äskenkastettujen (ja heän perheitten) puolesta.

VIHKIMINEN

Neuvoja

Vihkimisen kautta kaks ihmistä yhistyy avioliittoon. Net loppaava jakkaa elämän ilot ja murheet elinikässä uskolisuudessa. Avioliitto ja pere oon yks perustaa luova yhdessäelämisen muoto ytheiskunnassa.

Jokka solmiva avioliiton häätävä olla samanaikaisesti paikan päällä ja yksitellen itte vastata vihkimistoimittajan asettamaan kysymyksen, ette het suostuva avioliittoon. Vihkimistoimittaja ilmottaa heät sen jälkhiin puolisoiksi.

Vihkimiskirkonmenoissa morsiuspari antaa moleminpuolisesti lupaukset Jumalan ja toisten, seurakunnan elikkä paikanpäällä olevien vierasmiesten eessä. Vihkimiskirkonmenot sisältää puolisoitten julkisen suostumuksen avioliittoon, heän ytheiset lupaukset elinikäsestä rakhaudesta ja uskolisuudesta ja papin ilmotus ette avioliitto oon solmittu. Vihkimiskirkonmenoja johtaa se, jolla oon viralinen pätevyys suorittaa tehtävän Ruottin kirkossa ja jolla oon avioliitonvihkimisvirkamääräys. Vihkipuhe kuuluu aina Vihkimiskirkonmenhoin ja se ehotethaan kuuluvan Raamatunlukemisen elikkä Ilmotuksen jälkhiin elikkä sitte joko ennen siunausta elikkä jälkhiin. Kellonsoitto saattaa olla ko morsiuspari mennee ulos kirkosta elikkä kappelista. Vihkimiskirkonmenot oon useasti kirkossa elikkä kappelissa, vaikka muutki paikat oon maholisia.

Vihkimiskirkonmenoja saatethaan viettää ehtooloskirkonmenojen kans, katto siv. 79. Vihkimiskirkonmenot ja kastekirkonmenot saatethaan toimittaa samana kirkonmenoina, katto siv. 80.

Avioliitto saatethaan solmia sivilivihkimisen kautta elikkä muun järjestyksen kautta. Semmosten vihkimisten jälkhiin puoliset saattava osalistua kirkon esirukkoukseen ja siunaukseen, katto siv. 81. Morsiuspari, joka oon solminu partnerisuhtheen saattaa osalistua kirkon esirukkoukseen ja siunaukseen, katto siv. 82.

VIHKIMISKIRKONMENOT

Kellonsoitto

Saatto pariskunnan kans saattaa olla kellonsoittojen elikkä johtantomusikin aikana.

Musikki

Kirkonmenot saatethaan alkaa urkumusikillä elikkä muula instrymenttaali- elikkä vukalimusikillä.

Kokkointumissanat

Fasta mumentti Jumalan, kolmiyhtheisen, nimessä tässä elikkä alkusanoitten johanossa. Ehotetuila elikkä vastaavanlaisila sanoila.

P: (Jumalan:) Isän ja Pojan ja pyhän Hengen nimessä.

elikkä

P: Jumalan, kolmiyhtheisen, nimessä.

P: Jumalan etheen olema kokkointunheet/Met olema kokkointunheet NN:n ja NN:n avioliittosolmimisheen.

Met olema täälä rukkoilemassa Jumalan siunausta teile ja jakamassa teän iloa.

Virsi

Ylistys

Vapaaehtonen mumentti ehotetuila elikkä muila sanoila.

P: Ihanat oon tekosti, rakhauen Jumala,

ihanasti olet meät luonu.

Sinun rakhauesta met elämä.

Sinua met halvama ylistää elämästä, joka jatkuvasti uuistuu.

- P: Avioliiton tarkoitus on antaa jatkoa
sille rakhauelle, joka on Jumalasta.
Avioliiton solmiminen on sanoa ”joo” toinen toisele,
rakhauelle lahjana ja tehtävänä,
ja se on yhteistä osalistumista yhteiskunnan eistämiseen.
Naimisissa eläminen on luottamuksen ja keskinäisen kunnioit-
tamisen osottamista
niin valosinna ko pimmeinä päivinä.
Se on uskolisuuen ja huolenpion osottamista toisile,
yhtheisen vasthuun ottamista koista ja lapsista
ja yhtheisen tulevaisuuen yhdessä kohtaamista,
Jumalan armon voiman avula.

elikkä

- P: Avioliiton siunaa Jumala,
Taihvaan ja maan luoja.
Rakhaus on Jumalan lahja,
jonka saattaa ottaa vasthaan ja viä etheenkäsin.
Teän tehtävä on rakastaa toisia ilossa ja murheessa,
Osottaa luottamusta ja keskinäistä kunnioittamista,
ja yhdessä vastata koista ja lapsista/teän koista
ja uskolisesti olla toisten rinnala.
Tet saatta noutaa voimaa rukkouksesta ja kirkonmenoista,
Sanasta ja sakramäntistä.
Antakaa Jumalan armon ja rauhan varjela teitä nyt ja aina.

elikkä

- P: Rakhaus on Jumalan lahja.
Tet (NN ja NN) kannatta myötä kaiken sen mitä tiättä rakhauesta,
onnesta ja kivusta,
valosista päivistä ja pimmeistä.
Ko tet solmitta avioliiton tet näytättä, ette tet uskotta rakhautheen
ja ette tet sanotta ”joo” teän tahthoon kuulua yhtheen.
Naimisissa eläminen on yhteistä osalistumista yhteiskunnan

eistämiseen,
Keskinäisen huolenpion osottamista
(yhtheisen vasthuun kantamista koista ja perheestä (lapsista)).
Tet saatta uskolisesti kulkea rinnakkain
ja ottaa vasthaan Jumalan lahjan päivä päivältä.
Sallikaa Jumalan kantaa teitä hänen voimala ja armola, nyt ja
aina.

Raamatunlukua

Fasta mumentti ehotetuila elikkä
toisila raamatunsanoila.

Pappi saattaa sanoa:

Kuulema Raamatun sanoja rakhauen lahjasta ja vastuusta.

Jeesus sano,
ette Luoja alusta loi net miesihmiseksi ja vaimoihmiseksi
ja vielä sano: ”Siksi mies häättyy jättää isän ja äitin
ja pysyä vaimon kans,
ja niistä tullee yks liha.
Mitä Jumala oon yhistännny sitä ihminen ei saa mennä erothaan.”
Matt 19:4–6.

”Tehemä ihmisiä meän kuvaksi, meän kaltaseksi.
Net määräävä meren kaloja,
taihvaan lintuja, karjaa, kaikkia villielläimiä
ja kaikkia matelijoita joita maan päälä oon.”
Jumala loi ihmisen omaksi kuvaksi, Jumalan kuvaksi hään sen loi.
Mieheksi ja vaimoksi hään net loi.
1 Moos 1:26–28

”Mihinkä sie menet, sinne mieki menen,
ja mihinkä sie jäät, sinne mieki jään.
Sinun kansasti oon minun kansani
ja sinun Jumalasti oon minun Jumalani.
Missä sie kuolet, sinne mieki halvan kuola,
ja sinne mie halvan hauattavaksi.

Herra tehkhöön mulle vaikka mitä –
vain kuolema meät erottaa.”

Rut 1:16–17

Väkevä ko kuolema oon rakhaus,
himo tinkimätön ko hauta.
Sen nuolet oon leimahtavvaa tulta,
leimuavaa liekkiä.
Valtavat veet ei saata sammuttaa rakhautta,
tulvaveet ei sitä vie mennessä.

Korkea v 8:6–7

Teän rakhaus häätyy olla rehelistä.
Vihatkaa pahhaa, riippukaa kiini hyvässä.
Osottakkaa toisile hellyyttä.
Voittakhoon toinen toisensa keskinäisesässä kunnioittamisessa.

Room 12:9–10

Rakhaus oon kärsivälinen ja hyvä.
Rakhaus ei ole riianhalunen,
ei se killaa itteä, ei se isottele.
Ei se käyttä’y sopimattomasti, ei se ole itheensä menevä,
ei se syty vihhaan, ei se pahhaa halva.
Ei se väärystä ilotte
mutta tottuuesta.
Kaiken se kantaa, kaiken se uskoo,
kaiken se toivoo, kaiken se kärsii.
Mutta nyt pysyvä usko, toivo ja rakhaus, nämä kolme,
ja suuriin niistä oon rakhaus.

1 Kor 13: 4–7, 13

Kantakaa toinen toisen kuormaa niin tet täytättä Kristuksen lain.
Gal 6:2

Vihkipuhe

Vihkipuhe on fasta mumentti ja se saatetaan pittää tässä, elikkä Ilmotuksen jälkhiin elikkä sitte joko ennen siunausta elikkä jälkhiin.

Virsi/Musikkia

*Kysymykset

Pappi asettaa kysymykset morsiusparile yksitellen. Morsiuspari ilmoittaa ittekuki oman "joo".

Jumalan ja tämän seurakunnan (näitten vierasmiesten) paikan päälä ollessa mie kysyn sulta, NN:

Halvatkos sie ottaa tämän NN:n sinun
vaimoksi/puolisoksi/mieheksi/puolisoksi
ja rakastaa häntä vaston- ja myötäkäymisissä?

Joo.

Jumalan ja tämän seurakunnan (näitten vierasmiesten) paikan päälä ollessa mie kysyn sulta, NN:

Halvatkos sie ottaa tämän NN:n sinun
vaimoksi/puolisoksi/mieheksi/puolisoksi
ja rakastaa häntä vaston- ja myötäkäymisissä?

Joo.

Sormusrukkous

Pappi saapi sormuksen/sormukset.
Rukkouksen jälkhiin pappi antaa takasi sormuksen/sormukset.

P: Elämän Jumala,
siunaa NN:n ja NN:n avioliitto.
Anna tämän *sormuksen/näitten sormusten* olla merkkinä heile heän uskolisuuen ja keskinäisen rakhauen luppauksista.
Vahvista heitä joka päivä elähmään luppauksisahan.
Jeesuksen Kristuksen, (meän Herran) kautta.
Ammen.

*Lupaukset ja sormusten vaihtaminen

Morsiuspari sannaoo lupaukset yksitellen. Net saatethaan laittaa vaphaasti neuvottelemalla papin kansa Lupaukset häätyvä ilmasta morsiusparin halun ellää uskolisuessa ja rakastaa toinen toista vaston- ja myötäkäymisissä siihen saakka, ette kuolema heät erottaa.

Pappi saattaa sanoa:

Sallikaa nyt tämän seurakunnan (näitten vierasmiesten) kuula teän lupaukset.

NN, mie halvan rakastaa sinua,
jakkaa ilon ja murheen sinun kansasti
ja olla sulle uskolinen siihen saakka, ette kuolema meät erottaa.
(Ja merkiksi tästä minun rakhauesta
mie halvan kantaa/antaa sulle/ottaa vasthaan
tämän sormuksen).

elikkä

Mie, NN,
otat sinut, NN,
nyt minun *vaimoksi/puolisoksi/mieheksi/puolisoksi*,
ja halvan rakastaa sinua
ja jakkaa sinun kansa ilon ja murheen
ja olla sulle uskolinen siihen saakka, ette kuolema meät erottaa.
(Ja merkiksi tästä minun rakhauesta
mie halvan kantaa/antaa sulle/ottaa vasthaan
tämän sormuksen).

Mie, NN,
otat sinut, NN,
nyt minun *vaimoksi/puolisoksi/mieheksi/puolisoksi*,
ja halvan rakastaa sinua,
ja jakkaa sinun kansa ilon ja murheen
ja olla sulle uskolinen siihen saakka, ette kuolema meät erottaa.
(Ja merkiksi tästä minun rakhauesta
Mie halvan kantaa/antaa sulle/ottaa vasthaan
tämän sormuksen).

Sormusten vaihtaminen tapahtuu.

*Ilmotus

P: Tet oletta nyt solminheet avioliiton toisten kans
ja vahvistanheet sen Jumalan ja tämän seurakunnan (näitten
vierasmiesten) eessä.
Tet oletta nyt *puolisoja/mies ja vaimo*.
Muistuttakhon nämät toisile antamat luppaukset teitä usko-
lisuudesta ja
keskinäisestä rakhauesta, Jumalan huolenpiosta ja rakhauen
lahjasta.
Jumala siunakhon teitä
ja sulkekhoon teät siunauksheen nyt ja aina.
Ammen.

Vihkipuhe

Vihkipuhe oon fasta mumentti ja se
saatethaan pittää tässä, elikkä
raamatunlukemisen jälkhiin elikkä
sitte joko ennen siunausta elikkä
jälkhiin.

Virsi/Musikkia

Esirukkous

Morsiuspari saattaa polvistua. Joku
ehotetuista rukkouksista elikkä joku
muu esirukkous.

Pappi/Johtohenkilö sanoo:

Rukkoilemma teän ja teän jatkuvan yhtheisen elämän puolesta:

P/J: Rakhauen Jumala,
met kiitämä tästä päivästä,
sen ilosta ja sen toihveista.
Met rukkoilemma NN:n ja NN:n ja heän avioliiton puolesta.
Kiitos rakhauesta, jonka het löysit toisista
ja heän yhtheisestä elämästä.
Kiitos tuesta jota het saava ja antava.

Auta heitä anthaan antheeksi,
suo heän päivittäin
käestästi ottaa ilon voiman.
Jeesuksen nimessä.
Ammen.

elikkä

p/J: Jumala, joka olet rakhautta ja elämää,
kiitos uteliaisuudesta ja rakastumisesta,
uskolisesta rakhausta ja syventyvistä yhtheenkuuluvuudesta.
Met rukkoilemma NN:n ja NN:n ja heän avioliiton puolesta.
Auta heitä jakhaan halun ja kaipauksen,
nauhraan ja itkheen yhdessä.
Salli heän ymmärtää ja antaa toisile antheeksi.
Lähätä heät muitten tykö jotka tartteva huolenpitoa ja tukea
ja anna heile voimaa ellää uskossa sinhuun.
Jeesuksen nimessä.
Ammen.

elikkä

p/J: Pyhä Jumala, taihvaalinen isä, ikunen Jumala,
Taihvaan ja kaiken maan luoja,
ko sie kaiken loit, sie loit meät sinun kuvaksi kans.
Sie annoit meile armon hallita koko luomakuntaa,
rakhaussa päätit näin.
Jumala, armossasti katto NN:n ja NN:n/heän puohleen,
jokka tässä eessästi
sulta siunausta tahtova.
Auta heitä elhään rakhaussa ja rauhassa,
keskinäisessä uskolisuussa,
yhtheen kuuluvinna kunnioittaen toisia.
Sulje heät arhmoosti ja voihmaasti
(ja salli lasten olla heile iloksi ja avuksi),
ja anna heile tämän elämän jälkhiin ikunen autuus.
Sinun Poikasti, Jeesuksen Kristuksen, meän Herran kautta.
Ammen.

Herran rukous

Pappi saattaa sanoa:

Rukkoilemma Herran rukkouksen.

s: Isä meidän
joka olet taihvaissa.
Pyhitetty olkhood sinun nimesti.
Tulkhood sinun valtakuntasti.
Tapahtukhood sinun tahtosti
niin taihvaassa ko maan päälä.
Anna meile tänä päivänä meän jokapäivänen leipä.
Ja anna meile antheeksi meän synti,
niinku metki annama antheeksi niile
jokka oon meitä vasthaan tehneet väärin.
Äläkä joha meitä kiusaukshiin,
mutta pelasta meät pahasta.
Sinun oon valtakunta.
voima ja kunnia
iänkaikkisesti.
Ammen.

Vihkipuhe

Vihkipuhe oon fasta mumentti kir-
konmenoissa ennen tätä elikkä sitte
joko ennen siunausta elikkä jälkhiin.

*Siunaus

Pappi saattaa sanoa:

Ottakaa vasthaan Jumalan/Herran siunaus:

p: Herra siunakhood teitä ja varjelkhood teitä
Herra valaskhood kasuvensa teile ja olkhood teile armolinen.
Herra kääntäkhöön kasuvensa teän puohleen ja antakhood teile
rauhan.
(Jumalan:) Isän ja Pojan (+) ja Pyhän Hengen nimessä.
s: Ammen.

elikkä

- p: Herra siunaa teitä ja varjelee teitä
Herra valasee kasuvensa teile ja osottaa teile armon.
Herra kääntää kasuvensa teän puohleen ja antaa teile rauhan.
(Jumalan:) Isän ja Pojan (+) ja Pyhän Hengen nimessä.
- s: Ammen.

Virsi

Musikkia

Saatto saattaa olla. Morsiuspari saattaa jäätä seishoon Musikin aijaksi ja mennä ulos kellonsoiton aikana.

Vihkiminen messun kansa

1. Vihkimiskirkonmenojen järjestystä seurataan Ilmotukseen saakka, Vihkipuhe (jos se seuraa Ilmotusta), ja Esirukkous (saatetaan liittää Antheeksiäpyynnön rukkous/Luovuttamisrukkous ja Luppauksen sanat).
2. Sitte seurataan Aterian järjestystä, katto Kirkonmenot ja Ehtooliskirkonmenot tässä ylhäällä siv. 35–45. Seuraavaa Prefasuunia saatetaan käyttää (musikki sarja A, katto piilaaka):

Totisesti vain sie olet ylistyksen arvonen,
kaikkivaltias Isä Pyhä Jumala.
Sinua siunaama ja ylistämä kautta Jeesuksen Kristuksen, meän Herran.

Prefasuuni jatkuu seuraavasti:

Hänet lähätit rakhauesta toistukseksi, ette ilo olis täyelinen. Sinun rakhaus uuistaa kaiken mailman ja saapi meät elhään tahon mukasesti.

Prefasuuni lopetetaan seuraavasti

Siksi met halvama yhdessä sinun uskolisten ja koko taihvaalisen joukon kansa ylistää nimeästi ja rukkoilen laulaa:

3. Aterian jälkhiin morsiuspari mennee etheen (jälkhiin Rukkous aterian jälkhiin). Sitte seuraa Vihkipuhe (ennen siunausta elikkä jälkhiin jos puhetta ei sitä ennen ole pietty). Siunaus, Virsi ja jos haluthaan Päätävä musikki ja saatto.

Vihkimis- ja kastekirkonmenot

Jos kirkonmenot vietetään vihkimisen ja kastheen kans niin saatetaan käyttää seuraavaa järjestystä:

1. Kirkonkellon soitto, *Musikki*, Kokkointumissanat, *Virsi*, *Ylistys*.
2. Johantosanat (vihkiminen), Raamatunluku, Kysymykset, Rukkous sormusten puolesta, Luppaukset, Ilmotus
3. *Virsi*
4. Raamatunluku (Mark 10), Rukkous, Selittämissanat, Raamatunluku (Matt 28), *Virsi*, Uskontunnustus, Kasterukkous, Kastetapahtuma, Tervetuloatovotus (*kastekynttilän sytyttäminen*).
5. *Virsi*, Esirukkous, Herran rukkous, Kaste- ja vihkipuhe, Siunaus, *Virsi*, *Musikki*.

Siviilivioliiton eli muun järjestyksen mukhaan solmittu avioliiton siunaaminen

Siviilivioliiton elikkä muun järjestyksen mukhaan solmittu avioliiton siunaus toimitetaan niinku vihkimiskirkonmenot paitti johantosanat, jotka muutetaan niin ette ”ko tet oletta solminheet avioliiton” elikkä jotaki vastaavaa, ja Kysymykset ja Ilmotus jäävä poijes. Siunauskirkonmenoissa seurakunta rukkoilee Jumalan siunausta niile, jotka oon solminheet avioliiton.

Kellonsoitto

Kokkointumissanat

Virsi

Ylistys

Johantosanat

Raamatunluku

Puhe

Virsi/Musikkia

Sormusrukkous

Luppaukset

Sormusten vaihtaminen

Lähätys sanat morsiusparile

Puhe

Esirukkous

Herran rukkous

Puhe

Siunaus

Virsi

Musikki

Luppaukset-mumentissä morsiuspari lausuu luppaukset toinen toisele ja pappi saattaa johanoksi sanoa jotaki luppauksista joita oon vihkimisessä annettu: ”Vahvistakkaa tässä Jumalan ja tämän seurakunnan (näitten vierasmiesten eessä) luppaukset, jotka oletta toisile antanheet.” Ilmotuksen sihaan pappi saattaa laittaa seuraavat Lähätys sanat morsiusparile:

P: Muistuttakhoon nämät toisile antamat luppaukset teitä uskolisuesta ja keskinäisestä rakhuesta, Jumalan huolenpiosta ja rakhauen lahjasta. Jumala siunakhoon teitä ja sulkekhoon teät siunaksheen nyt ja aina.

Ammen.

Rekistrearatun partnerisuhteen siunaus seuraa sammaa järjestystä, paitti Johantosanat ja Rukkous sormuksen/sormusten puolesta. Sana ”avioliitto” muutethaan sanaksi Partnerisuhe.

HAUTAUS

Neuvoja

Hautauksessa on kysymys siitä yhteyestä, joka ulottuu kuolemantapauksesta hautaamiseen, hyvästijäthöön ja muistotilasuutteen ja seurantaan. Hautaukseen saattaa kuulua ulosveisu, ruuhmiin siirtäminen, hautauskirkonmenot ja hautaaminen.

Hautauskirkonmenoissa seurakunta ja suruväki jättävä hyvästit vainajalle ja luovuttava hänet Jumalan arhmoon. Hautauskirkonmenhoin kuuluva luovuttaminen, esirukkous ja hyvästijättö. Hautauskirkonmenoja johtaa se, jolla on virallinen pätevyys suorittaa tehtävän Ruottin kirkon pappina. Ulosvientirukkousta, ruumishuohneelevientä ja hauthaanlaskemista ilman yhteyttä hautauskirkonmenhoin saattaa johtaa joku joka ei oli pappi.

Kokkointumusikkia saattaa olla ennen hautauskirkonmenojen alkua. Vainajan kastekynttilä saattaa olla sytytettyinä kirkonmenojen aikana. Hetken hiljasuuele, joka antaa aikaa ajattelun syventymiseen, saatetaan erityisesti antaa paikkaa, vaikka Hautauspuheen, Luovuttamisen elikkä Esirukkouksen jälkhiin. Sielunhoiolisista syistä Hyvästijättö saattaa tapahtua Raamatunlukemisen (ja virrenveisun) jälkhiin, ennen Esirukkousta ja Herran rukkousta. Kellonsoitto saattaa olla ko arkkua kannethaan ulos.

Hautauskirkonmenojen paikka on ensisijaisesti kirkko elikkä kappeli. Se saatetaan toimittaa sen sijasta kans kirkonmaala elikkä erityisistä syistä muussa paikassa. Jos kirkonmenot oon muussa paikassa ja ilman yhteyttä kirkonmaahan seurathan vaihtoehto A – loppusta kirkonmenojärjestystä. Jos kirkonmenot päätethään kirkossa elikkä kappelissa ja arkku sen jälkhiin kannethaan oottavhaan pihliin, kokkointunheet saattava seurata arkkua piilile. Pappi saattaa päättää lähätyssanoila, katto jatkossa siv. 93 ehotetuila lähätyssanoila.

Jos hautauskirkonmenot kokohnaans tapahtuu kirkonmaala seurathan vaihtoehto B – loppusta kirkonmenojärjestystä. Luovuttaminen saattaa, yksinkertasen hautauskirkonmenojen taphauksessa, olla ko arkku elikkä uurna laskethaan hauthaan.

Jos joku oon poismenny ja jo kremerattu käytethään luovuttamisrukousta ja ristinmerkkiä. Mullanviskaaminen saattaa tapahtua ko uurna laskethaan hauthaan.

Siv. 94–96 oon vaihtoehtorukkouksia hautauspuhheen yhteyessä.

Siv 97–104 oon temattinen lista ehotetuista raamatunsanoista.

Ohjeita Hauthaanlaskemisheen/Uurnanlaskemisheen, katto siv. XX

Muita rukkouksia ja hartaushetkiä kuoleman yhteyessä ja arkun äärelä (niinku ulosvientirukkous ja ruuhmiinsiirtäminen /ruumishuoneelevienti, katto lissää kirjasta En liten bönbok, Pieni rukkouskirja (2005)

HAUTAUSKIRKONMENOT

Kellonsoitto

Musikki

Kirkonmenot saatetaan alottaa urkumusikilla ja/elikkä muulla instrymäntti- elikkä vukalimusikilla

Kokkointumissanat

Kokkointumissanat Jumalan, kolmiyhtheisen nimessä elikkä muita kokkointumissananoja elikkä alkurukkous.

P: (Jumalan:) Isän ja Pojan ja pyhän Hengen nimessä

elikkä

P: Jumalan, kolmiyhtheisen nimessä.

P: Met olema kokkointunheet jättämhään hyvästit NN:le ja luovuttamhaan hänet Jumalan halthuun.

Virsi

Hautauspuhe

Hautauspuhe saatetaan alkaa elikkä päättää ehotetulla rukouksella (katto siv. 94–96) elikkä muulla rukkouksella. Raamatunsanoja saatetaan lukea Hautauspuheen yhtheyssä.

P: (Oi) Jumala, sie olet elämän kaltio.
Sinussa met elämä ja liikuma ja olema.
Varjele meitä elämässä ja kuolemassa sinun rakhaussa.
Suo meän armosta päästä sinun valtakunthaasti.
Poikasti Jeesuksen Kristuksen, meän Herran, kautta.
Ammen.

*Luovutus

P: Laupias Jumala, met luovutamma NN:n sinun halthuun.

elikkä

P: Jumalan, armorikhaan, nimessä
met luovutamma NN:n hauan lephoon.

Jatkuu joilaki seuraavilla luovuttamissanoila:

Pappi pannee multaa kolme kertaa
arkun päälle elikkä tekkee ristinmer-
kin arkun yli

P: Maasta sie olet tullu.
Maaksi sie hääyt taasen tulla.
(+) Jeesus Kristus oon ylösousemus ja elämä
/Jeesus Kristus herättää sinut viimisennä päivänä.

elikkä

P: Sie annoit hälle elämän.
Ota hänet vasthaan sinun rauhhaan
(+) ja anna hälle Jeesuksen Kristuksen kautta
ilonen ylösousemus.

Luovuttaminen loppuu seuraavasti:

P: Herra, Jumala, taihvaalinen Isä,
Herra, Jumalan Poika, mailman vapahtaja,
Herra, Jumala, pyhä Henki,
armahta meitä.
(Kuoleman hetkelä,
viimisennä päivänä
auta meitä, lempeä Herra Jumala.)
Ammen.

elikkä

P: Jumala,
taihvaan ja maan Luoja,
mailman pelastaja,
elämän Henki,
varjele meitä sinun valtakunnassa
nyt ja aina.
Ammen.

Raamatunluku

Raamatunluku ehotusten
mukhaan (siv 96–104, elikkä muila
raamatunsanoila.

Pappi elikkä johtaja saattaa sanoa:

P/J: Kuuntelemma Raamatun sanoja ko oon turva Jumalassa, niin
elämässä ko kuolemassa.

P/J: Met luema...sta

Virsi

Esirukkous

Esirukkous ehotetulla elikkä muula
rukkouksella. Maholisuus hiljasu-
utheen esirukkouksen yhtheyssä.

P/J: Rukkoilemma.

P/J: Jumala, met kiitämä sinua elämästä jonka sie meile annat.
Se oon täynä iloa ja murhetta, työtä ja lepoa.
Nyt met kiitämä sinua NN:stä/sta
kaikesta siittä mitä hään sai vaikuttaa,
kaikesta siittä mitä hään sai olla ja antaa.
Auta meitä meän surussa
ja auta meitä elhään elävien takia sen aijan mikä meilä oon jäljelä.
Met kiitämä sinua sinun Pojasta Jeesuksesta Kristuksesta
joka aukasee portin kuolemattomhaan elähmään.
Kanna meitä tänä päivänä ja kaikkina päivinä
ja anna meän kuola rauhassa ko se hetki koittaa.
Ammen.

elikkä

P/J: Jumala,
met kiitämä (sinua) NN:n elämästä
(ja kaikesta mitä hään oon meile merkiny).
Jumala, sulje meät
kaikessa mitä met aattemma, tunnema ja muistama,
ja kaikessa mikä totteutu ja ei totteutunnu.
Ole myötä elämässä joka jatkuu
meän kuolemhaan saakka.
Varjele meitä sinun rauhassa nyt ja kaikkina aikoina.
Ammen

elikkä

P/J: Herra Jumala, joka olet meät luonu ja syleilet elävät ja kuohleet. Anna meile viishaat syämet ette käsittää elämän lyhhyys ja ottaa vasthaan joka päivä uutena lahjana. Elävä usko meile anna, poikhaasti Jeesuksheen Kristuksheen joka kuoli meän puolesta ja nousi hauasta antamhaan toivoa ja ellää aina ja nyt. Opetä meitä näkehmään meän synti ja elähmään pyhän tahtosti mukhaan. Ko meän kuolonpäivä tullee anna meän ilman huolta kohata viiminen hetki. Ko ikusuuen pääsiäisaamu sarastaa hautoitten päälä anna meän armosta nousta ikusheen elähmään. Ammen.	Rukkous saatethaan lukea elikkä laulaa, musikki sarja A. katto piilaaka.
---	--

elikkä

P/J: (Oi) Jumala,
sulle olema luovuttanheet NN:n.
Sulle luovutamma ittemme.
Auta meitä ja kannä meitä surussa ja kaipauksessa.
Varjele meitä nyt ja ikusesti.

Jeesuksen nimessä.
Ammen.

Herran rukous

Rukous saatetaan alkaa sanoilla:

- P:** Rukkoilemma Herran rukkouksen.
- S:** Isä meidän
joka olet taihvaissa.
Pyhitetty olkhood sinun nimesti.
Tulkhood sinun valtakuntasti.
Tapahtukhood sinun tahtosti
niin taihvaassa ko maan päälä.
Anna meile tänä päivänä meän jokapäivänen leipä.
Ja anna meile antheeksi meän synti,
niinku metki annama antheeksi niile
jokka oon meitä vasthaan tehneet väärin.
Äläkä joha meitä kiusaukshiin,
mutta pelasta meät pahasta.
Sinun oon valtakunta.
voima ja kunnia
iänkaikkisesti.
Ammen.

A. Päätös kirkossa elikkä kappelissa:

Virsi/Musikki

Hyvästijättö

Hyvästijätössä saattaa olla musiikkia. Hyvästijättö saattaa sen siihaan olla Raamatunlukemisen (ja virrenveisun) jälkhiin, ennen Esirukkousta ja Herran rukkousta.

Virsi

Loppurukkous

Pappi rukkoilee jonku seuraavista elikkä muista loppurukkouksista.

Pappi rukkoilee loppurukkouksen arkun äärelä:

P: Anna NN:*le/lle/hälle*
(oi) Jumala/(oi) Herra, sinun rauha
ja anna sinun ikunen valo (+) loistaa hälle.
Ammen.

elikkä

P: Jumala, joka olet ylösousemus ja elämä,
anna NN:*le/lle/hälle* sinun rauha
ja anna sinun ikunen valo (+) loistaa hälle.
Ammen.

(*) Siunaus

Pappi saatta sanoa:

Ottakaa vasthaan Jumalan/Herran siunuas/siunaus:

P: Herra siunatkhoon teitä ja varjelkoon teitä.
Herra valaskhoon kasuvensa teile
ja olkhoon teile armolinen.

Herra kääntäköön kasvansa teän puohleen
ja antakhoon teile rauhan.
(Jumalan:) Isän ja Pojan (+) ja Pyhän Hengen nimessä.

elikkä

- P: Herra siunaa teitä ja varjelee teitä
Herra valasee kasvansa teile ja osottaa teile armon.
Herra kääntä kasvansa teän puohleen ja antaa teile rauhan.
Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimessä.
- S: Ammen.

Virsi

Musikki

Lähätyssanat

Lähätyssanat saattava olla ehot-
etuila elikkä muila sanoila.

- P: Lähämä rauhassa,
meän Herran Jeesuksen Kristuksen nimessä. Ammen.

elikkä

- J: Jumalan rauha, joka oon yli kaiken ymmäryksen,
varjelee meän syämiä ja ajatuksia Kristuksessa Jeesuksessa.
Ammen.

B. Päätös kirkonmaala:

Virsi

Musikki

Arkku kannethaan hauale.
Kellonsoitto saattaa olla.

Hauthaanlaskeminen

Hyvästijättö

Loppurukkous

Pappi rukkoilee jonku ehotetuista
elikkä muun loppurukkouksen.

P: Anna NN:*le/lle/hälle*
(oi) Jumala/(oi) Herra, sinun rauha
ja anna sinun ikunen valo (+) loistaa hälle.
Ammen.

elikkä

P: Jumala, joka olet ylösousemus ja elämä,
anna NN:*le/lle/hälle* sinun rauha
ja anna sinun ikunen valo (+) loistaa hälle.
Ammen.

Siunaus

Siunaus saatethaan sen siihaan
jakkaa kirkossa, ennen ko arkku
kannethaan ulos kirkosta elikkä
kappelista.

Pappi saatta sanoa:

Ottakaa vasthaan Jumalan/Herran siunaus:

P: Herra siunatkhoon teitä ja varjelkhoon teitä.
Herra valaskhoon kasuvensa teile
ja olkhoon teile armolinen.
Herra kääntäkhöön kasuvensa teän puohleen
ja antakhoon teile rauhan.
(Jumalan:) Isän ja Pojan (+) ja Pyhän Hengen nimessä.

elikkä

P: Herra siunaa teitä ja varjee teitä
Herra valasee kasuvensa teile ja osottaa teile armon.
Herra kääntä kasuvensa teän puohleen ja antaa teile rauhan.
Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimessä.
S: Ammen.

Virsi

Lähätyssanat

Lähätyssanat saattava olla
ehotetuila elikkä muila sanoila.

P: Lähemä rauhassa, meän Herran Jeesuksen Kristuksen nimessä.
Ammen.

elikkä

P: Jumalan rauha, joka oon yli kaiken ymmäryksen,
varjee meän syämiä ja ajatuksia Kristuksessa Jeesuksessa.
Ammen.

elikkä

P: Isän huolenpito,
Pojan rakhaus
ja pyhän Hengen läheisyys
ympäröikhöön meitä päivän aikana, ja ko yö tullee
ja ko ylösnousemuksen aamu koittaa.
Ammen.

Hautauskirkonmenojen rukouksia

RUKKOUS 1

(Oi) Jumala,
oon vaikea käsittää
ette elämä yhtäkkiä loppuu
(ja ette kaikki kesken liikettä vaimentuu).
NN oon meiltä pojessa
ja met surehtimma häntä.
Tule meitä rakhaussa vasthaan
ja kulje meän kans kuolemasta ikusheen elähmään.

RUKKOUS 2

Herra, meän Jumala,
sie olet meän turva sukupolvesta sukupolhveen.
Vuet ja päivät vaihtelevva,
mutta sie olet aina sama.
Sinun armo kantaa elämässä ja kuolemassa.
Muistama ja kiitämä siitä mitä sie annoit NN:n kautta.
Ota hänet vasthaan sinun valtakunnassa.
Sinun Poikasti Jeesuksen Kristuken, meän Herran kautta.
Ammen.

RUKKOUS 3

Laupias Jumala,
sie yksin saatat antaa lohtua ja rohkheutta.
Varjele meitä uskossa sinun Poikhaan Jeesuksheen Kristuksheen.
Vahvista meitä toivossa
ette NN nousee kuohleista.
Jeesuksen Kristuksen, meän Herran kautta.
Ammen.

RUKKOUS 4

Jumala, met kiitämä sinua elämästä jonka meile annat.
Se oon ihanaa ja salaperästä,
(kaunista ja hankalaa).
kiitos ko täytät meän elämän
ikusuuen valola, aijan ja paikan toisela puolen.
Kiitos sinun Pojasta, Jeesuksesta Kristuksesta.
Auta meitä näkheen
ette hään oon se joka portin aukasee
kuolemattomhaan elähmään.
Ammen.

RUKKOUS 5

(Herra) Jeesus Kristus,
sie näet meän murheen ja yksinhäisyyen,
meän kysymykset ja meän rauhattomuuen.
NN:n kuolemaa oon ankara käsittää.
Meän epätoivossa met käänymä sinun puohleen.
Sie joka olet ristilä kärsinyt,
tule meitä vasthaan rakhauessa.
Vie meät kuolemasta ikusheen elähmään.
Ammen.

RUKKOUS 6

Laupias Jumala,
joka tulet vasthaan eläviä ja kuohleita,
joka kannat kaiken mikä oon ollu, oon ja tullee olheen,
ympäröitte meät sinun rakhauella.
Poikasti Jeesuksen Kristuksen, meän Herran kautta.
Ammen.

RUKKOUS 7

Jumala,
sitä ei saata käsittää,
ette elämä saattaaki olla niin kaunis ja täynä iloa
ja sitte yhtäkkiä muuttua ja ottaa kipeästi.
Ota vasthaan NN sinun sylhiin,
kanna häntä
likelä syäntästi sinun rajattomassa rakhaussa.
Kanna meitäki
yhtä likelä sinua ja
anna meile voimaa jatkaa ellää.
Ammen.

RUKKOUS 8

(Oi) Jumala, met olema sinun eessä
surussa ja epätoivossa
kaiken sen kans mitä emmä ymmärä,
kaiken sen kans mikä muuttu toiseksi,
(kaiken sen kans mikä tuntuu väärältä ja rikkinhäiseltä).
Sie näet meän kyynelheet,
meän epätoivon ja vihastumisen.
Sie näet kans meän kiitolisuen
ko NN oon eläny ja ollu.
Jumala, tule meän tykö sinun rakhauen ja lämmön kans,
auta meitä jaksamhaan etheenpäin.
Ota vasthaan NN sylhiisti
sinun rajattomassa rakhaussa.
Ammen.

Hautauskirkonmenojen raamatuntekstiä

KATOAVAIUUUS JA VASTUU

Herra, sie olet ollu meän turva
sukupolvesta sukupolhveen.
Sie olit ennen ko vaarat synnyit,
ennen ko maa ja mailma tulit.
Sie olet Jumala ikusuuesta ikusuutheen.
Ps 90:1–2

Seittemänkymmentä vuotta meän elämä oon,
kaheksankymmentä, jos vomia piisaa.
Pakenevat vuet oon vaivaa ja raatamista,
heti kaikki oon menny ohi, ja met olema poijessa.
Ps 90:10

Opetä meitä käsithään kunka vähäset meän päivät oon,
niin meän syän voittaa viishautta.
Ps 90:12

Ihmisen päivät oon ko ruuho:
se kukoistaa ko maan kukkanen,
ko tuuli pyhkäsee sen yli, se ei sitä kestä,
paikka, jossa se oli oon tyhjä.
Mutta ikusesti riittää Herran armo.
Ps 103:15–17

Syvvyyestä mie huuan sinua, Herra.
Herra, kuule minun huuto,
ota vaarin ko mie sulta rukkoilen!
Jos sie Herra panisit synnit muisthiin,
kukas, Herra, silloin kestä
Mutta sinun tykönä oon antheeksiantamus,
ja siksi sinua piethäänki kunniassa.
Mie ootan Herraa,
mie kaipaam,
mie toivon kuulevani hänen sanna.
Mie kaipaam Herraa
enämpi ko aamuvahit aamua,
ko aamunvahit aamua.
Ps 130:1–6

Oon kirjoitettu: Niin varmasti ko mie elän, sanoo Herra, minun eessä kaikki polvet taipuva, ja kaikki kielet ylistävvä Jumalaa. Niin joku meistä häätty tehdä räkinä Jumalan eessä.

Room 14:11-12

Niin oon kuohleitten ylösnousemuski. Se mikä katoavaisuessa kylvethään nousee ylös turmeltumattomana. Se mikä kylvethään kelvottomana nousee ylös kunniassa. Se mikä heikouessa kylvethään nousee ylös täyessä voimassa.

1 Kor 15:42-43

Tet, joku sanotta: ”Tänä päivänä elikkä huomena met lähemä siihen ja siihen kaupunkiin ja jäämä sinne vuela tekheen hyviä kauppoja”, tet että tiä minkälainen teän elämä oon huomena. Tet oletta uppuraa joku näkky vain silmänräphäksen.

Jaak 4:13-14

Lapsukaiset, emmä rakasta tyhjä sanoila mutta teoissa ja tottuessa. Silloin met käsitämmä, ette met olema tottuuen lapsia, ja jos meän syän meitä tuomitte niin met saatama hänen eessä vakkuuttaa, ette Jumala oon meän syäntä isompi ja ymmärtää kaiken. Rakhaat, jos meän syän ei meitä tuomitte met saatama seisoa turvalisesti Jumalan eessä.

1 Juh 3:18-21

TURVA JUMALASSA

Mie kyllä tiän mikkä minun aatokset teistä oon, sanoo Herra: menestystä, ei onnettomuutta.

Mie annan teile tulevaisuuen ja toivon. Ko tet käänyttä minun puohleen ja rukkoiletta minua mie kuuntelen teitä. Ko tet minua haetta niin tet minut löyättä. Joo, jos tet kaikesta syäimestä minua haetta mie annan itteni teile löyettäväksi, sanoo Herra.

Jer 29:11-14

Herra on minun paimen,
ei multa mithään puutu.
Hään viepi minut vihreile laitumille,
hään antaa minun levätä suvanoila.
Hään antaa mulle uutta voimaa
ja ohjaa minua oikeile teile,
hänen nimensä kunniaksi.
Pimmein laaksokhaan ei minua pölätä,
ko sie olet minun kans,
sinun vittakeppi ja sauva oon minun turva.
Ps 23:1-4

Mutta mie luotan sinhuun, Herra,
ja sanon: Sie olet minun Jumala.
Ps 31:15

Jumala oon meän turvapaikka ja meän voima,
apu häässä, ja hään ei koskhaan ole pettäny.
Siksi met emmä pölkää vaikka maa tärisis
ja vaarat syöksysit meren syvvyytheen,
vaikka veet pauhaisit ja kiehusit,
ja vaarat tärisisit meren hurjassa myrskyssä.
Ps 46:2-4

Mutta nyt mie aina olen sinun tykönä,
sie piätät minua käestä.
Sie johat minua tahtosti jälkhiin,
sie kuljetat minua ihanuuen tietä.
Jos mie sinut taihvaassa omistan
mie en misthään muusta perusta maan päälä.
Minun ruumis ja rohkheus pettäkhöön,
mutta mulla oon Jumala, hään oon ikusesti minun kallio.
Ps 73:23-26

Mie katton vaaroile päin:
mistäs minun apu tullee?
Apu tullee Herralta,
joka oon tehny taihvaan ja maan.
Hään ei salli sinun jalan lipsahtaa,
hään varjelee aina sinun askelheita .
Hään ei koskhaan nuku, hään valvoo aina,
hään, joka suojelee Iisraeliä.
Herra varjelee sinua,
hänen varjossa saat vaeltaa,
hään kulkee sinun vierelä.
Aurinko ei sinua päivälä vahinkoitte,
ei kuu yölä.
Herra varjelee sinua kaikesta pahasta,
kaikesta mikä uhkaa sinun elämää.
Herra varjelee sinua,
elämän kaikissa vaihheissa,
nyt ja ikusesti.

Ps 121

Vaikka ottasin aamunkoiton siivet,
vaikka menisin levole meren äärele,
sie ulettusit sinneki
ja ottasit minua käestä.
Jos mie sanon: Pimeä peittäkhöön minut,
valo minun ympärillä muuttukhoon yöksi,
niin pimeä ei ole pimeätä sulle,
yö oon valosa ko päivä,
itte pimeä oon valoa.

Ps 139: 9–12

Vanhurskasten sielut oon Jumalan käessä,
mikhään kipu ei niitä sauta.

Viish 3:1

Jeesus sano: ”Tulkaa minun tykö, kaikin tet jotka oletta rasiitettuja;
mie annan teile levon. Ottakaa pääle minun kantopuu ja oppikaa multa,
mie ko olen siivo ja nöyrä syäimestä, niin tet löyättä levon teän sieluile.
Minun kantopuu oon sopiva ja minun kuorma keveä.”

Mat 11:28–30

Jeesus sano: ”Eikös kahta varpusta myyä kahela kuparirahala? Eikä yksikhään niistä ole varissu Jumalan muistista. Ja kaikki teän hiuksetki oon räknätty. Älkää pöläkkö. Tet oletta paljon enämpi väärtiä ko varpuset.”

Lyyk 12:6–7

Niin Jumala rakasti mailmaa, ette anto sille oman ainuan poikansa, ette net jotka hänheen uskova ei mene hukhaan mutta saava iänkaikkisen elämän. Nähkääs, ei Jumala lähättänny poikaansa mailhmaan, ette se tuomittis mailman, mutta ette mailma sen kautta pelastus.

Juh 3:16

Jeesus sano: ”Mie olen ylösousemus ja elämä. Joka uskoo minhuun se ellää vaikka se kuolis; ja se joka ellää ja uskoo minhuun se ei koskhaan kuole.

Juh 11:25–26

Mie olen varma ettei kuolema eikä elämä, ei enkelit eikä henkivallat, ei mikhään mikä oon eikä tullee olheen, ei vallat korkeuksissa eikä vallat syvvyessä ei mikhään muukhaan luotuista saata erottaa meitä Jumalan rakhauesta Kristuksessa Jeesuksessa, meän Herrassa.

Room 8:38–39

Ei kukhaan meistä elä ittensä vuoksi, eikä kukhaan kuole ittensä vuoksi. Jos met elämä, met elämä Herrale, ja jos met kuolema, met kuolema Herrale. Elämä met elikkä kuolema niin met nähkääs kuuluma Herrale.

Room 14:7–9

LUPPAUS JA TOIVO

Jumala tuhoaa kuoleman ikusesti.
Herra Jumala pyhkii kyynelheet kaikkien poskilta
ja tekkee lopun hänen kansan alentumiselle
kaikkialla mailmassa.

Herra oon puhunu.

Sinä päivänä sanothaan:
Nähkääs, tämä oon meän Jumala,
se pelastaja jota met toivoima.

Tämä oon Herra johonka panima toivon,
riemuitkaamme ilosta,
hään tuli meile pelastukseksi.

Jes 25:8–9

Jeesus sano: ”Jumala ei ole kuohleitten Jumala ko elävien,
hälle kaikin elävä.”

Lyyk 20:38

Jeeus sano: ”Minun lamphaat kuuleva minun äänen, ja mie tunnen heät,
ja net oon minun myötä. Mie annan heile ikusen elämän, eikä net kosk-
haan jou’u hukhaan, eikä kukhaan heitä kisko minun käsistä.”

Juh 10:27–28

Jeesus sano: ”Älkää tuntoko pölköä. Uskokaa Jumahlaan ja uskokaa
minhuun. Minun isän talossa oon monta huonetta. Enhään mie muuten
sanos, ette mie lähen poijes valmisthaan teile paikkaa? Ja jos mie nyt
lähen poijes ja valmistan teile paikkaa, niin mie tulen takasi nouthaan
teät minun tykö, ette tetki oletta sielä missä mie olen.”

Juh 14:1–3

Vielä met näemä salaperäsen peilikuvan; sitte met kattoma kasuvista
kasuhviin. Vielä minun tieto oon rajalinen; sitte se oon täyelinen niinku
Jumalan tieto minusta. Mutta nyt net kestävä: usko, toivo ja rakhaus,
nämät kolme, ja suuhriin niistä oon rakhaus.

1 Kor 13:12–13

Tämän katoavaisuuden häätty vaatita katoamattomuuela ja tämän kuolevaisen kuolemattomuuela. Mutta ko katoavaisuus vaatitethaan katoamattomuuela ja kuolevaisuus kuolemattomuuela, niin silloin se oon niinku kirjotuksen sana sanoo: *Kuolema oon nielty ja voitto voitettu. Kuolema, missäs oon voittosti? Kuolema, missäs oon terästi?* Kuoleman terä oon synty ja synty saapi voimansa laista. Jumalalle kiitos ko hään antaa meile voiton Jeesuksen Kristuksen meän Herran kautta.

1 Kor 15:33-57

Met tiämä, ette ko se maja joka oon meän maallinen asunto, revithään niin Jumalalla oon meile rakenus taihvaassa, ikunen asunto jota ei ole tehty ihmiskäsin. Ko met olema täälä met huuama ikävästä ette saisima vaatita ittemme meän taihvaalisella asunolla. Ko met sen olema saahneet pääle met emmä seiso alastominna sielä. Met, jokka vielä asuma majassa huuama alaspainettuina; methään emmä halva tulla riisutuiksi, met halvama tulla vaatitetuiksi, niin ette se mikä oon kuolevaista tulis nieletyksi elämältä.

2 Kor 5:1-4

Meän kotimaa oon taihvaassa, ja sieltä met kans ootama häntä, joka meät pelastaa, herra Jeesus Kristus. Hään muuttaa sen ruuhmiin joka meilä oon alemuussa niin, ette se tullee samanlaiseksi ko se mikä hällä oon ihanuussa, ko hällä oon valta panna kaikki allensa.

Fil 3:20-21

Täälä maan päälä meilä ei ole pysyvää kaupunkia, mutta met haema sitä kaupunkia, joka oon tulossa.

Hepr 13:14

Rakhaat, met olema nyt Jumalan lapsia, mutta vielä ei ole tullu ilmi mitä meistä tullee. Mutta met tiämä, ette ko hään ilmestyy met tulema hänen kaltaisiksi, met saama nähä hänet semmosenna ko hään oon.

1 Juh 3:2

Älkää pöläkkö. Mie olen ensimmäinen ja viimeinen ja hään joka ellää. Mie olin kuolu, mutta nähkääs, mie elän iänkaikkisesta iänkaikkiseen, ja mulla oon kuoleman ja kuoleman valtakunnan auvaimet.

Ilm 1:17-18

Ja mie kuulin valtaistumelta voimakkaan äänen joka sano: ”Kattokaa, Jumalan maja ihmisten keskelä, ja hään tulee itte ashuun heän keskuuessa, ja heistä tulee hänen kansa, ja Jumala itte tulee olheen heän tykönä, ja hään tulee pyhkhiin kaikki kyynelheet heän silmistä. Kuolemaa ei enää ole, eikä murhetta eikä valitusta eikä kipua enää ole. Nähkääs, se mikä kerran oli, oon poijessa.”

Ilm 21:3-4

HAUTHAANLASKEMINEN/ UURNANLASKEMINEN

Virsi saatethaan lukea elikkä veisata.

Virsi

Raamatunluku

J: (Jumalan:) Isän ja Pojan ja pyhän Hengen nimessä.

Ehotettuja raamatunlukemisen vaihtoehtoja. Muita raamatunlukemisiä saattaa olla.

Ihmisen päivät oon ko ruuho:
se kukoistaa ko maan kukkanen,
ko tuuli pyhkäsee sen yli, se ei sitä kestä,
paikka, jossa se oli oon tyhjä.
Mutta ikusesti pyssyy Herran armo.

Ps 103:15–17

Sie ympäröittet minua kaikin puolin, olen kokohnaans sinun käessä.

Ps 139:5

Jeesus sano: ”Mie olen ylösousemus ja elämä. Joka uskoo minhuun se ellää vaikka se kuolis; ja se joka ellää ja uskoo minhuun se ei koskhaan kuole.

Juh 11:25–26

Jeesus sano: ”Älkää tunteko pölköä. Uskokaa Jumahlaan ja uskokaa minhuun. Minun isän talossa oon monta huonetta. Enhään mie muuten sanos, ette mie lähen poijes valmisthaan teile paikkaa? Ja jos mie nyt lähen poijes ja valmistan teile paikkaa, niin mie tulen takasi nouthaan teät minun tykö, ette tetki oletta sielä missä mie olen.”

Juh 14:1–3

Rukkous

Muuta rukkousta saattaa olla.

J: Sulle, meän Jumala ja Luoja, met luovutamma NN:n.
met olema pieniä ja hauhrait,
mutta met luotama siihen, ette sie joka meile olet antanu elämän
ympäröittet meitä kuolemassa ja ikusuessa.
Met tarttema sinun läheisyyttä nyt ja aina.
Kiitos NN:n maanpäälisestä elämästä, kiitos kaikesta mitä olema
saahneet jakkaa.
Auta meitä elhään elävien takia sen aijan mikä meilä oon jäljelä.
Ammen.

Uurna laskethaan hauthaan. Omhaiset saattava jättää hyvästit.

Herran rukkous

Rukkous saatethaan alkaa sanoila:

p: Rukkoilemma Herran rukkouksen.

s: Isä meitän
joka olet taihvaissa.
Pyhitetty olkhood sinun nimesti.
Tulkhood sinun valtakuntasti.
Tapahtukhood sinun tahtosti
niin taihvaassa ko maan päälä.
Anna meile tänä päivänä meän jokapäivänen leipä.
Ja anna meile antheeksi meän synti,
niinku metki annama antheeksi niile
jokka oon meitä vasthaan tehneet väärin.
Äläkä joha meitä kiusaukshiin,
mutta pelasta meät pahasta.
Sinun oon valtakunta.
voima ja kunnia
iänkaikkisesti.
Ammen.

Loppurukkous

- J: Anna NN:*le/lle/hälle* (oi) Jumala/(oi) Herra, sinun rauha ja anna sinun ikunen valo (+) loistaa hälle.
Ammen.
- Jos kirkonmenot alotetaan kirkossa/kappelissa ja päätetään hauata niin Loppurukkous ja Siunaus saattava vaihettaa paikkaa: Siunaus kirkossa, sitte saattaväki mennee hauale ja loppurukkous rukkoihlaan.

elikkä

- J: Jumala, joka olet ylösnousemus ja elämä, anna NN:*le/lle/hälle* sinun rauha ja anna sinun ikunen valo (+) loistaa hälle.
Ammen.
- Loppurukkous ehotusten mukhaan elikkä muila sanoila.

Siunaus

Johtaja saattaa sanoa:

Rukkoilemma Jumalan/Herran siunausta/siunauksen.

- J: Herra siunatkhoon meitä ja varjelkhoon meitä.
Herra valaskhoon kasuvensa meile ja olkhoon meile armolinen.
Herra kääntäkhöön kasuvensa meän puohleen ja antakhoon meile rauhan.
(Jumalan:)Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimessä.
- s: Ammen.

elikkä

- J: Herra siunaa meitä ja varjeelee meitä
Herra valasee kasuvensa meile ja osottaa meile armon.
Herra kääntää kasuvensa meän puohleen ja antaa meile rauhan.
(Jumalan:) Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimessä.
- s: Ammen.

Virsi

Lähätyssanat

J: Lähemä rauhassa, meän Herran Jeesuksen Kristuksen nimessä.
Ammen.

elikkä

J: Jumalan rauha, joka oon yli kaiken ymmäryksen,
varjelee meän syämiä ja ajatuksia Kristuksessa Jeesuksessa.
Ammen.

elikkä

J: Isän huolenpito,
Pojan rakhaus
ja pyhän Hengen läheisyys
ympäröikhöön meitä päivän aikana,
ja yön tullen
ja ko ylösousemuksen aamu koittaa.
Ammen.

KYRKOKANSLIET

POSTADRESS: 751 70 Uppsala BESÖKSADRESS: Sysslomansgatan 4
TELEFON: 018-16 95 00 FAX: 018-16 96 40 www.svenskakyrkan.se

Ruottin kirkko